

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DEKİ İKİNCİ EL AÇIK OTO
PAZARLARI VE SAMSUN ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

HAZIRLAYAN

Doç. Dr. Zeki BOYRAZ

Mürşit ŞİRİN

2011

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DEKİ İKİNCİ EL AÇIK OTO PAZARLARI VE
SAMSUN ÖRNEĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

DANIŞMAN

Doç. Dr. Zeki BOYRAZ

HAZIRLAYAN

Mürşit ŞİRİN

Jürimiz, ... tarihinde yapılan tez savunma sınavında bu yüksek Lisans, oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Doç. Dr. M. Dursun ÇİTÇİ
2. Doç. Dr. Zeki BOYRAZ
3. Yrd. Doç. Dr. Beyzade Nadir ÇETİN

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun..... tarih ve ..... Sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Erdal AÇIKSES

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek lisans Tezi****Türkiye’deki İkinci El Açık Oto Pazarları ve
Samsun Örneği****Mürşit Şirin****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Coğrafya Anabilim Dalı****Bölgesel Coğrafya Bilim Dalı****ELAZIĞ – 2011, Sayfa: 56 + XII**

Samsun ili Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz Bölümünde sahil şeridinin orta kısmında yer almaktadır. Samsun şehri; 40⁰ – 05’ ve 41⁰ – 44’ kuzey enlemleri ile 35⁰ – 30’ ve 37⁰ – 05’ doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Kuzeyinde Karadeniz ile sınırlandırılmış olan il batıda Sinop güneybatıda Çorum, güneyde Amasya ve Tokat doğuda ise Ordu illeriyle çevrilmiştir.

Çalışma alanının nüfus özelliklerine bakacak olursak; Samsun ilinin nüfusu 2009 yılı nüfus sayımlarına göre 1.250.076 kişidir. Yüzölçümü ise 9.352 km²dir. Samsun şehir merkezi 73 mahalleden oluşmaktadır. Çalışma konusu seçilen 2.el açık oto pazarı ise Samsun il merkezinin doğusunda yer alan Tekkeköy ilçesinde Kirazlık mevkiinde bulunmaktadır.

Pazarlar tarih boyunca insanların ortak paylaşım alanları olmuştur. Pazar malların alıcı ile satıcı arasında yer değiştirdiği, ekonomik canlılığın olduğu bir mekandır. Gelişen teknolojiyle beraber araçlar günlük hayatımızda çok önemli bir yere gelmiştir. Öyle ki araçlar galeri ve plazalardan çıkarak ikinci el açık oto pazarlarında alım ve satımı yapılmaktadır.

Bu tez çalışmasında beşeri hayatta bu kadar önemli olan araçların ikinci el açık oto pazarları içerisindeki Samsun oto pazarı örneği incelendi. Öncelikle ikinci el açık oto pazarlarının ortaya çıkış sebepleri, pazarları halkın tercih etme nedenleri ve pazardaki

araç çeşitleri belirlenmeye çalışıldı. Daha sonra ise Türkiye'deki oto pazarlarının iller ve ilçeler bazında dağılışı gösterildi.

Çalışma sahası olan Samsun ilindeki ikinci el açık oto pazarının tarihi gelişimi pazara mevsimlere göre giriş yapan araç sayısı, araç alıcılarının ve satıcılarının genel özellikleri ve Samsun oto pazarının bölge içindeki etki sahası belirlenmeye çalışıldı. Çalışmanın sonunda mevcut durumu daha iyiye ulaştırmak için bazı önerilerde bulunuldu.

Anahtar Kelimeler: Pazar, Samsun Şehri, Etki Sahası, Ekonomik Coğrafya, Ulaşım Coğrafyası

SUMMARY**Master Thesis****Samsun example for Second Hand Car Open Markets in Turkey****Mürşit Şirin****Fırat University****Institute of Social Sciences****Science of Regional Geography****ELAZIĞ-2011, Page : 56 + XII**

Samsun city is located in the middle of the coastal band of the Middle Black Sea part situated in the Black Sea Region. Samsun city is located between 40°-05' and 41°-44' north latitudes and 35°-30' and 37°-05' east longitudes. The city which is bordered with the Black Sea at north is bounded with Sinop at west, with Çorum at south west, with Amasya and Tokat at south and with Ordu at east.

When examining the population characteristics of the working area ; The population of Samsun city is 1.250.076 according to the population census of year 2009. The surface area is 9.352 km². The center of Samsun is consisting of 73 quarters. As for the second hand open car market which has been chosen as the study subject is situated at Kirazlık location of Tekkeköy district which is located at the east of the city center of Samsun.

The markets have been common sharing areas for humans throughout history. The market is a place where merchandises are changing places between buyers and sellers and where a certain economic vitality is existing. Vehicles have gained a very important place in our everyday life together with the developing technology. Such that vehicles are issuing from showrooms and plazas in order to be bought and sold at second hand open car markets.

In this thesis study we have examined Samsun car market example involved in the subject of second hand open car markets for the vehicles that are so much important for the human life. First of all we have tried to determine the reasons of the emergence of second hand open car markets, the factors that conduce people to opt for markets and

the kinds of vehicles existing in the markets. Then we have demonstrated the car markets distribution in Turkey according to cities and districts basis.

We have tried to determine historical development of second hand open car market in the Samsun city which is a working area, the number of vehicles that have entered in the market according to the seasons, the general characteristics of vehicle buyers and sellers and the area influence of samsun car market within the region. At the end of the study we have made some suggestions in order to ameliorate the existing situation.

Key Words : Market, Samsun City, Influence area, Economic Geography, Transport

Geography

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	VI
TABLolar LİSTESİ.....	VIII
GRAFİKLER LİSTESİ.....	IX
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	X
HARİTALAR LİSTESİ.....	XI
ÖNSÖZ.....	XII
I. BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırma Alanının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri	1
1.2. Çalışmanın Amacı, Kullanılan Yöntem ve Malzeme	4
II. BÖLÜM.....	6
2. TÜRKİYE’DEKİ 2. EL AÇIK OTO PAZARLARI	6
2.1.Türkiye’deki Açık Oto Pazarlarının Ortaya Çıkış Nedenleri	6
2.2. İkinci El Araçların Satıldığı Yerler ve Oto Pazarlarının Tercih Edilme Nedenleri.....	6
2.3 İkinci El Oto Pazarların Türkiye’deki Dağılışı ve Dağılışı Etkileyen Faktörler	8
2.4 Türkiye’de İkinci El Otomobil Piyasası ve Tercih Edilen Araç Çeşitleri	14
III. BÖLÜM.....	15
3. SAMSUN 2. EL AÇIK OTO PAZARININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	15
3.1. Samsun Açık Oto Pazarının Tarihi Gelişimi.....	15
3.2. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler	23
3.3. Firmaların 2. El Pazarlarının Samsun Açık Oto Pazarı Üzerindeki Etkileri	28
3.4. Samsun Açık Oto Pazarına Mevsimlere Göre Giriş Yapan Araç Sayıları	30
3.5. Samsun Açık Oto Pazarındaki Alıcı ve Satıcıların Genel Özellikleri	31

3.5.1. Pazara Gelenlerin Cinsiyetleri.....	31
3.5.2. Pazara Gelenlerin Eğitim Durumları.....	32
3.5.3. Araç Alıcılarının Eğitim Durumları	33
3.5.4. Araç Alıcılarının Meslekleri.....	34
3.5.5. Araç Alıcılarının Pazarı Tercih Etme Nedenleri ve Pazara Gelme Sıklığı.....	36
3.5.6. Araç Satıcılarının Eğitim Durumları	38
3.5.7. Araç Satıcılarının Meslekleri.....	39
3.5.8. Araç Satıcılarının Pazarı Tercih Etme Nedenleri ve Pazara Gelme Sıklığı.....	41
3.5.9. Samsun Açık Oto Pazarında Alım ve Satımı Yapılan Araç Çeşitleri	43
IV. BÖLÜM.....	44
4. SAMSUN 2. EL AÇIK OTO PAZARININ ETKİ SAHASI	44
4.1. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarına Gelenler.....	44
4.2. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarının Dışında Başka Pazarları Tercih Edenler	46
SONUÇ VE ÖNERİLER	48
KAYNAKLAR.....	50
EKLER.....	53
ÖZGEÇMİŞ.....	56

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye’de İkinci El Oto Pazarlarının Bulunduğu İller ve İlçeler.....	8
Tablo 2. Samsun Açık Oto Pazarına Gelenlerin Cinsiyetleri.....	31
Tablo 3. Samsun Açık Oto Pazarına Gelenlerin Eğitim Durumları.....	32
Tablo 4. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Eğitim Durumları.....	34
Tablo 5. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Meslekleri.....	35
Tablo 6. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Araç Alma Nedenleri.....	36
Tablo 7. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Pazara Geliş Sıklığı.....	37
Tablo 8. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Eğitim Durumları.....	38
Tablo 9. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Meslekleri.....	40
Tablo 10. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Araç Satma Nedenleri.....	41
Tablo 11. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Pazara Geliş Sıklığı.....	42
Tablo 12. Samsun Açık Oto Pazarında Satılan Araç Çeşitleri.....	43
Tablo 13. Samsun Açık Oto Pazarında Alınacak Araç Çeşitleri.....	43

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Samsun Açık Oto Pazarına Mevsimlere Göre Giriş Yapan Araç Sayısı.....	30
Grafik 2. Samsun Açık Oto Pazarına Gelenlerin Cinsiyet Oranları.....	32
Grafik 3. Samsun Açık Oto Pazarına Gelenlerin Eğitim Oranları.....	33
Grafik 4. Samsun Açık Oto Pazarına Gelen Alıcıların Eğitim Oranları.....	34
Grafik 5. Samsun Açık Oto Pazarına Gelen Alıcıların Meslekleri	36
Grafik 6. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Araç Alma Nedenleri.....	37
Grafik 7. Samsun Oto Pazarına Gelen Alıcıların Pazara Geliş Sıklığı.....	38
Grafik 8. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Eğitim Durumları.....	39
Grafik 9. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Meslekleri.....	40
Grafik 10. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Araç Satma Nedenleri.....	41
Grafik 11. Samsun Oto Pazarına Gelen Satıcıların Pazara Geliş Sıklığı.....	42

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm (Kış)	16
Fotoğraf 2. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	16
Fotoğraf 3. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	17
Fotoğraf 4. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	17
Fotoğraf 5. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	18
Fotoğraf 6. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	18
Fotoğraf 7. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm(Kış)	19
Fotoğraf 8. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm (Yaz)	19
Fotoğraf 9. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm (Yaz)	20
Fotoğraf 10. Samsun Açık Oto Pazarından Görünüm (Yaz)	20
Fotoğraf 11. Samsun Açık Oto Pazarının Çevresinden Görünüm(Kış)	21
Fotoğraf 12. Samsun Açık Oto Pazarının Çevresinden Görünüm (Kış)	22
Fotoğraf 13. Samsun Açık Oto Pazarının Çevresinden Görünüm(Yaz)	22
Fotoğraf 14. Samsun Açık Oto Pazarının Çevresinden Görünüm (Yaz)	23
Fotoğraf 15. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler.....	24
Fotoğraf 16. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler	25
Fotoğraf 17. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler	25
Fotoğraf 18. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler.....	26
Fotoğraf 19. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler.....	26
Fotoğraf 20. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler.....	27
Fotoğraf 21.Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Ekonomik Etkinlikler.....	27
Fotoğraf 22. Firmaların İkinci El Oto Pazarından Görünüm.....	28
Fotoğraf 23. Firmaların İkinci El Oto Pazarından Görünüm.....	29
Fotoğraf 24.Firmaların İkinci El Oto Pazarından Görünüm.....	29

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Samsun İlinin Lokasyon Haritası.....	3
Harita 2. Samsun İli ve Yakın Çevresinin Topoğrafya Haritası.....	4
Harita 3. Türkiye’deki İkinci El Açık Oto Pazarların Dağılışı.....	13
Harita 4. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarı’nın Etki Sahası (Alıcılar).....	44
Harita 5. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarı’nın Etki Sahası (Satıcılar).....	45
Harita 6. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarı’nın Dışındaki Pazara Gidenler.....	47

.

ÖNSÖZ

İkinci el oto pazarları yaşamımızda önemli bir yere sahiptir. Bizler pek farkında olmasak da oto pazarlarının büyüklüğüne göre, kurulu olduğu illerde ticari ve ekonomik anlamda bir canlılık yaşanmakta aynı zamanda birçok insan da bu pazarlardan geçimini sağlamaktadır. Hafta sonları binlerce insanın bu alanlarda toplanması farklı çaplarda çeşitli özelliklerde pazarlar çevresinde etki sahaları ortaya çıkmıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde ikinci el açık oto pazarlarının incelenmesi ve özelliklerinin tespit edilmesi son derece önemlidir.

Ayrıca oto pazarları araç alımı ve satımı yapmak için farklı yerlerden gelen insanların pazar pazar dolaşarak farkında olmadan bir sirkülasyon içinde olmasını sağlamaktadır. Nüfus ve ekonomik gelişmeye bağlı olarak insanların araç kullanımı lüks olmaktan çıkması ve bir zorunluluk haline gelmesi, bu zorunluluk farklı zamanlarda ve farklı isteklere bağlı olarak araçlarını değiştirmeyi de beraberinde getirmiştir. Bunları göz önünde tutarak “Türkiye’deki ikinci el açık oto pazarları ve Samsun Örneği” konulu yüksek lisans tezini hazırlamayı uygun gördük.

Bu tezin amacı eğitimi almış olduğumuz alanda bilgilerimizi kullanarak bir tez yazmak ve coğrafi açıdan az çalışma yapılan bir konu olan oto pazarları çalışmalarına bir kaynak oluşturmaktır.

Bu tez konusunun belirlenmesi ve hazırlanması aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Zeki BOYRAZA’ a teşekkürü bir borç bilirim.

Verilerin bulunmasında yardımcı olan, Samsun Büyükşehir Belediyesine, Üçgen Otomotiv ve Aydın Otomotiv’e benden her türlü maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırma Alanının Yeri, Sınırları ve Başlıca Özellikleri

Çalışma alanı olarak seçilen Samsun 2. el açık oto pazarı Samsun il merkezinde bulunmaktadır. Samsun ili Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz Bölümünde sahil şeridinin orta kısmında yer almaktadır. Kuzeyinde Karadeniz ile sınırlandırılmış olan il batıda Sinop güneybatıda Çorum, güneyde Amasya ve Tokat, doğuda ise Ordu illeriyle çevrilmiştir. Samsun şehir merkezi 73 mahalleden oluşmaktadır. Çalışma konusu seçilen 2.el açık oto pazarı ise Samsun il merkezinin doğusunda yer alan Tekkeköy ilçesinde Kirazlık mevkiinde bulunmaktadır.

Samsun Doğu Karadeniz Bölümü'yle, Batı Karadeniz Bölümü arasında ayrıca İç Anadolu Bölgesiyle de yoğun irtibatı olan idari ve ticari merkezi konumunda bulunan bir şehirdir. Samsun şehri; $40^{\circ} - 05'$ ve $41^{\circ} - 44'$ kuzey enlemleri ile $35^{\circ} - 30'$ ve $37^{\circ} - 05'$ doğu boylamları arasında yer alır. Şehir Karadeniz kıyısının hemen hemen ortasında, kıyı boyunca ve kıyıya paralel uzanan, İç Anadolu ve Karadeniz arasında aşılması güç bir engel teşkil eden yüksek sıra dağlarının alçaldığı bir bölgede kurulmuştur. Şehirde Kızılırmak ve Yeşilirmak nehirlerinin oluşturduğu Çarşamba ve Bafra delta ovaları yer almaktadır. (Kuru, 2007:1)

Kuzey Anadolu Dağları bu bölgede kıyıya paralel uzanmakla beraber bu bölümde yükseltisini kaybetmektedir. İçerilere doğru geçişte bir anlamda alçalmaktadır. Bu bölümde bu sıra dağlara Canik Dağları denilmektedir. Bu dağlar Samsun ilinin güneyinde bulunmaktadır. Samsun ili bölge içerisinde pek yüksek olmayan plato ve dağlardan oluşan topoğrafik yapıya sahiptir. Samsun şehrinin yükseltisi 500 – 900 m. arasında değişen hafif dalgalı yüzey şekilleri ile sınırlandırılmaktadır. Samsun'un güneyindeki Canik Dağları'nın en yüksek noktası 1332 m. olup şehri genel hatları ile orta yükseklikteki dağ sıraları çevirmiş durumdadır. Şehirde kıyı ovası ve deltalara geçiş alanlarında alüvyonlar geniş yer kaplar. Mert(Canik) ve Kürtün(İlkadım) ırmakları buna örnek verilebilir. (Kuru, 2007:1)

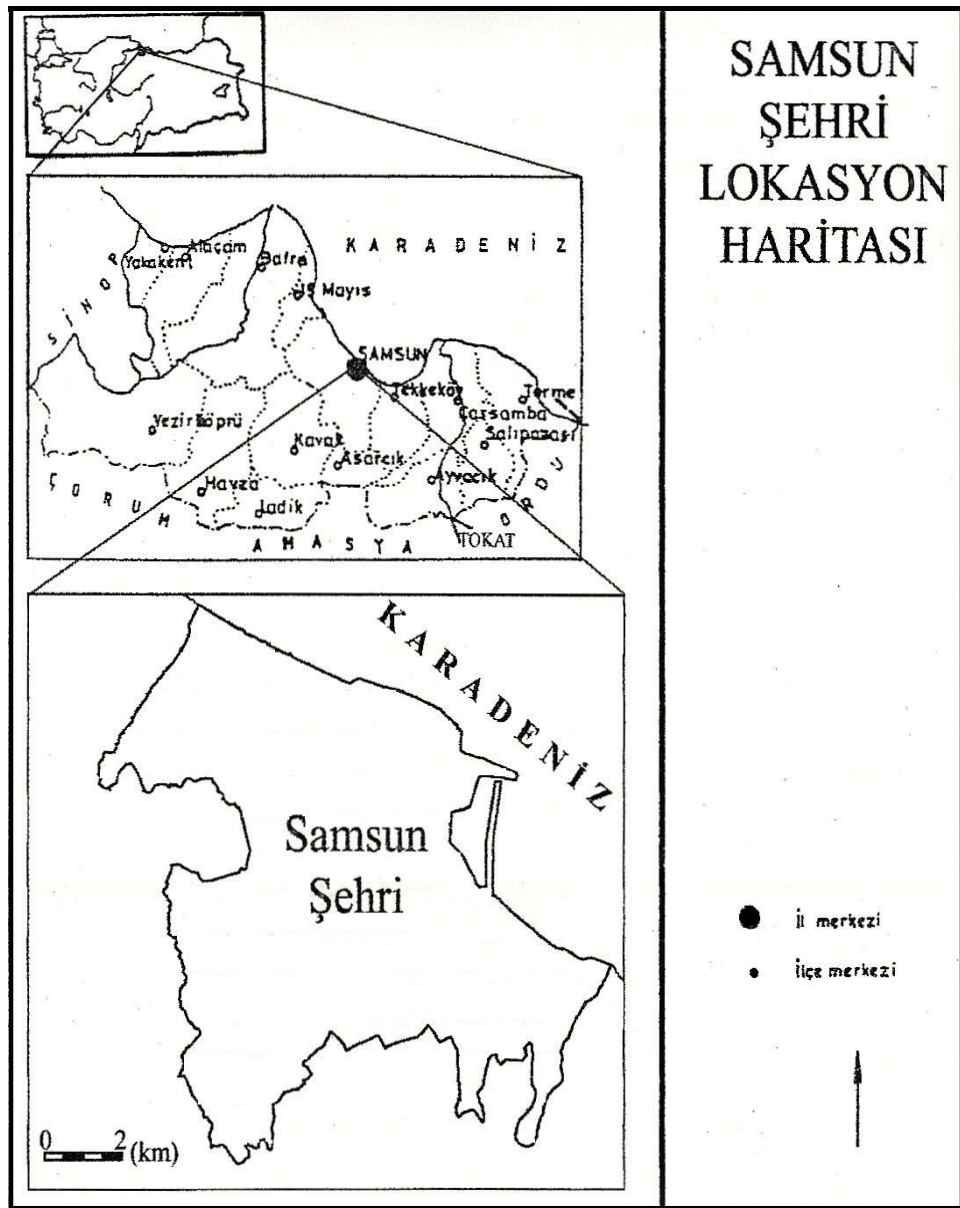
Karadeniz kıyısındaki şehirlerin doğal yapı nedeniyle gelişme alanlarının sınırlı olması Samsun'un gelişmesini hazırlayan bir faktör olmuştur. Kıyıya paralel uzanan dağlar kıyıda itibaren aniden yükselmektedir. Bu yapı kıyıda kurulan şehirlerin gelişim alanını sınırlamaktadır. (Trabzon, Rize) Orta Karadeniz Bölümünde dağların kıyıda itibaren hemen yükselmek yerine hafif eğimlerle açılarak yükselmesi şehrin gelişmesine imkan vermektedir. Ayrıca kara, deniz ve demiryollarının da doğal yapının bir sonucu olarak Samsun'da birleşmiş olması da şehrin gelişmesi için uygun bir ortam hazırlamaktadır. Şehrin kurulduğu yeri daha rahat görmek ve çevresindeki topoğrafyayı yorumlaya bilmek için Harita 2' ye bakabiliriz.

Samsun, iklim şartları bakımından bölge içerisinde diğer bölümlerden belirgin farklarla ayrılır. Bu belirgin farkların en önemli nedeni Kuzey Anadolu Dağları'nın uzantısı olan Canik Dağları'nın bu bölümde kıyıda hemen yükselmemesi ve ortalama yükseltisinin az olması gelmektedir. Samsun genellikle ılıman bir iklime sahiptir. Ancak sahil şeridi ve iç kesimlerde iklim iki ayrı özellik gösterir. Sahil şeridinde (Merkez ilçeler, Terme, Çarşamba, Bafra, Alaçam, Ondokuz Mayıs ve Yakakent) Karadeniz ikliminin etkileri görülür. Bunun için sahil şeridinde yazlar sıcak kışlar ılık ve yağışlı geçer. İç kesimler (Vezirköprü, Havza, Ladik, Kavak, Asarcık ve Salıpazarı) karasallığın ve yükseltinin etkisiyle kışlar soğuk yağmur ve kar yağışlı yazlar ise serin geçer.

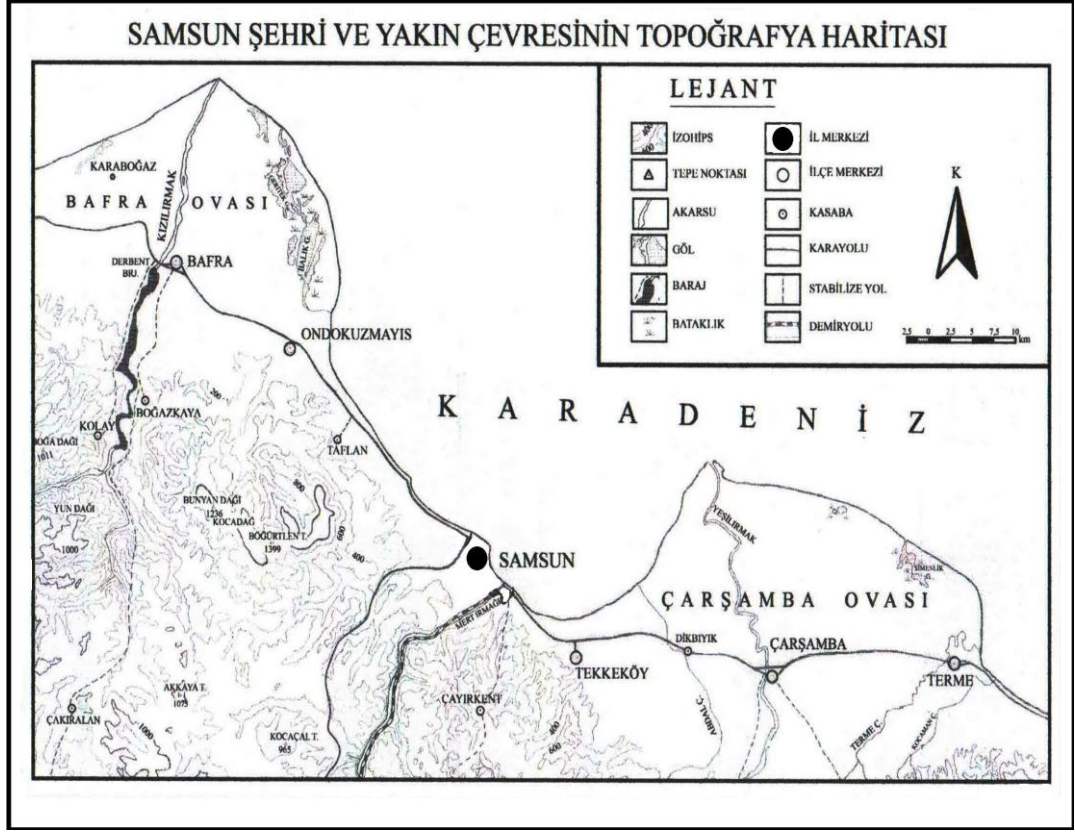
Yıllık ortalama sıcaklığın 14°C olduğu Samsun'da ortalama sıcaklıklar hiçbir ayda 0°C ' nin altına düşmez. En düşük sıcaklıkların tespit edildiği şubat aylarında sıcaklık ortalaması 6.9°C 'dir. En sıcak ay olan ağustos ortalaması 23.2°C 'dir. Deniz suyu sıcaklığının en düşük olduğu ay 7.7°C ile şubattır. Ortalama deniz suyu sıcaklığı 13.7°C olduğu Samsun da haziran temmuz ağustos aylarında deniz suyu sıcaklığı 20°C 'nin üzerindedir. Samsun'da basınç dağılışı ve etkin rüzgar yönünde mevsimlere göre bir kararlılık dikkati çekmektedir. Özellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde kuzey sektörlü sonbahar ve kış mevsiminde ise güney sektörlü rüzgarlar etkilidir. Yıllık yağış miktarının ortalama 735 mm olduğu Samsun'da en çok yağışın düştüğü ay 88.8 mm ile kasım ayıdır. Her ayı yağışlı geçmekle birlikte yağışların özellikle ekim kasım aralık ocak şubat aylarında düştüğü bilinmektedir. (Kuru, 2007:2)

Çalışma alanının nüfus özelliklerine bakacak olursak; Samsun ilinin nüfusu 2009 yılı nüfus sayımlarına göre $1.250.076$ kişidir. Yüzölçümü ise 9.352 km^2 dir.(TÜİK,2010)

Samsun ili Orta ve Batı Karadeniz'in en gelişmiş karayolu ağına sahiptir. Bu ağın gelişmesinin sebeplerine bakacak olursak yakın çevresinin tarımsal yönden önemli bir potansiyele sahip olması ve bu verimli alanlardan hasat edilen ürünlerin pazara götürülmesi bölgede mal akımını hızlandırıcı bir etki yapmakta bu da kara ulaşımını geliştirici bir unsur olarak ortaya çıkarmaktadır. Şehirdeki ulaşım ağının gelişmesinin bir başka nedeni ise bölgedeki topoğrafya şartlarının uygun olmasıdır. Yeşilirmak ve Kızılırmak gibi önemli akarsuların bölgeyi aşındırmasıyla kıyı ile iç kesimler arasındaki geçişler kolaylaşmış ve ulaşım ağı gelişmiştir. Böylelikle Samsun ve çevresi bölgede kavşak rolü üstlenmiştir.

Harita 1. Samsun İlinin Lokasyon Haritası

Harita 2. Samsun İlinin ve Yakın Çevresinin Topoğrafya Haritası

Yukarıdaki topoğrafya haritasından da anlaşılacağı gibi Samsun şehir merkezi yükseltinin az olduğu ve çevresine göre sade bir topoğrafyada kurulmuştur. Kıyı kısmında yer alan Samsun şehri ulaşım ağı itibariyle gelişmiştir. Bu gelişimde topoğrafik şartların yanında Çarşamba ve Bafra gibi delta ovalarında katkısı fazladır. Bu ovalar şehrin sosyo ekonomik yönden gelişmesini sağlamıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı, Kullanılan Yöntem ve Malzeme

Bu çalışmada Türkiye'deki 2. el açık oto pazarlarının ortaya çıkış nedenlerini pazarların Türkiye'deki dağılışını ve bu dağılışı etkileyen nedenleri, Samsun'da kurulan 2. el açık oto pazarının genel özelliklerini, pazara gelen insanların geliş nedenleri, meslekleri, eğitim durumları, pazardaki araç çeşitleri ve Samsun ikinci el açık oto pazarının bölge ve Türkiye'deki etki sahasını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında çalışma sahasıyla ilgili literatür taraması yapılarak farklı bilim dallarıyla ilgili tezler, makaleler, raporlar, dergiler ve kurumlardan alınan belgeler incelenmiştir.

İkinci aşamada inceleme sahasına farklı zamanlar da gidilerek (Kış ve Yaz) anketler uygulandı. Alanda gözlemler yapılarak alan fotoğraflarla görüntülendi. Anketlerin farklı dönemlerde yapılmasının amaçları; farklı kitlelere hitap etmek ve dönemler arasındaki belirgin farkı yansıtmaktır.

Üçüncü aşamada ise inceleme sahası ile ilgili anket sonuçları değerlendirildi sonuçları ve diğer bilgileri kullanarak grafikler, tablolar şekiller hazırlandı, haritalar çizilerek konuya görsellik kazandırıldı.

Son olan dördüncü aşamada ise bütün veriler masa başında Coğrafyanın prensiplerine bağlı kalarak incelendi ve değerlendirildi.

II. BÖLÜM

2. TÜRKİYE'DEKİ 2. EL AÇIK OTO PAZARLARI

2.1. Türkiye'deki Açık Oto Pazarlarının Ortaya Çıkış Nedenleri

Pazarlar geçmişten günümüze kadar insanlığın buluşma noktalarından ve ihtiyaçlarını karşılama alanlarından biri olmuştur. Ekonomik coğrafyada da pazar, mal alımı ve satımı yapıldığı yer anlamına gelmektedir. Nüfus ve ekonomik gelişmeye bağlı olarak araç kullanımı lüks olmaktan çıkmış ve bir zorunluluk haline gelmiştir. Eskiden ulaşım aracı olarak kullanılan hayvanların nasıl ki pazarları vardıysa günümüzde de özellikle araç çeşitliliği insanların değişik zamanlarda araç değiştirme ihtiyacına bağlı olarak aradığı aracı daha rahat bulma isteği ve maddi yönden yetersiz olan nüfus kitlesinin sıfır araç almaya gücünün yetmemesi 2. el açık oto pazarlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Pazarların Türkiye'deki dağılımlarına baktığımızda da anlaşılacağı gibi nüfusun fazla olduğu ve ekonomik yapının gelişmiş olduğu alanlarda pazar sayılarının fazla olduğunu görmekteyiz. (Harita 3) Yine bu alanlarda nüfus miktarına bağlı olarak araç sayıları da fazladır. Örnek olarak İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir ve Adana illerini verebiliriz. Türkiye'deki ikinci el açık oto pazarı en fazla olduğu il de İstanbul'dur. İstanbul'da 2009 nüfus sayımlarına göre 12 915 158 kişi yaşamakta ve İstanbul Türkiye'nin en kalabalık şehri özelliğini taşımaktadır. (TÜİK, 2010) İstanbul'da çeşitli semtlerde toplam yedi tane oto pazarı vardır bu da nüfusla oto pazarları arasında bir ilişki olduğunu gösteriyor.

Oto pazarlarının ortaya çıkış nedenleri sadece nüfus, ekonomik yapı değil bunun yanında gelir seviyesi düşük nüfus kitlesinin pazarlarda bütçesine uygun aracı bulma ve komisyonculara para vermeden direkt satıcıdan aracı alma da gelir.

2.2. İkinci El Araçların Satıldığı Yerler ve Oto Pazarlarının Tercih Edilme Nedenleri

Günümüzde 2. el araçlar; galerilerde, galerilerin kendi satmış olduğu markaların 2. el pazarlarında, internet sitelerinde, gazete ilanlarında ve ikinci el açık oto pazarlarında satılmaktadır. Öyle ki 2010 verilerine göre Türkiye'de 3,25 milyona yakın ikinci el araç el değiştirmiştir. İl bazında değerlendirildiğinde İstanbul en çok ikinci el araç alınıp satılan il olurken Tunceli ikinci el araç ticaretinin en düşük olduğu şehir olarak dikkat çekmektedir.

Verilerden de anlaşılacağı gibi nüfus miktarı araç sayılarını ve alım satımı fazlaca etkilemektedir. Halk daha çok açık oto pazarlarını tercih etmektedir. Örneğin İstanbul, Ankara, Adana ve İzmir gibi büyük şehirlerdeki oto pazarlarında hafta sonları binlerce kişi bir araya gelmektedir.

Halkın açık oto pazarlarını tercih etmesinin en önemli nedeni galericilere komisyon vermemektir. Pazarda alıcı ile satıcının arasına galerici girmemekte araç alım ve satımı birinci elden gerçekleşmektedir. İnsanların pazarları seçmesindeki diğer nedenler ise; araç çeşitliliğinin fazla olması, aradığı araç tipini kolayca bulması ve alacağı aracı yakından görüp inceleme imkanının olmasıdır. Tüm bu nedenlere bağlı olarak halk ikinci el açık oto pazarlarına yöneliyor.

İkinci el araçların alım ve satımının fazlaca yapıldığı bir başka yer ise internet siteleridir. İnternetin insanoğlunun hayatına girişi, günümüzdeki yaygınlığı ve iletişim teknolojinin gelişmesiyle pazarlar mekanlardan çıkarak sanal ortamlara girmiştir. Türkiye'deki ikinci el otomobil fiyatlarından haberdar olmak isteyenler, otomobil almak veya satmak isteyenler araç alım satımı yapılan siteleri ziyaret etmektedirler. Bu internet sitelerinde araç alım ve satımı yapılabilen ücretsiz ilan servisleri, çeşitli markaların sıfır ve ikinci el fiyatları, finansman ve sigorta bilgileri, hasarlı otomobil alım satım bölümleri, çekici hizmetleri, servis hizmetleri, parça alım ve satımı yapılabilen bölümler bulunabilmektedir.

Aşağıda Türkiye'deki ikinci el araç alım satımı yapan bazı sitelerin adresleri verilmiştir. Bu siteleri daha çok eğitim seviyesi yüksek ve teknolojiyi takip edenler ziyaret etmektedirler.

- <http://www.otomax.com>
- <http://www.otoalsat.com>
- <http://www.araba.com>
- <http://www.4teker.com>
- <http://www.otoariyorum.com>
- <http://www.acarlar2el.com>
- <http://www.oto-pazari.com>

- <http://www.otobeta.com>
- <http://www.aksamoto.com>
- <http://www.oper.com>
- <http://www.otobulten.com>
- <http://www.automarket.com>
- <http://www.otomobilGazetesi.com>
- <http://www.ikincielrehberi.com>
- <http://www.ototurk.com>
- <http://www.otobant.com>
- <http://www.otodefteri.com>
- <http://www.arabam.net>

2.3 İkinci El Oto Pazarlarının Türkiye’deki Dağılışı ve Dağılışı Etkileyen Faktörler

Türkiye’deki 2. el açık oto pazarları toplam 62 il merkezi ve 25 ilçe merkezinde bulunmaktadır.(2011) Türkiye’deki ikinci el oto pazarlarının 2011 yılına göre illere ve ilçelere dağılışını aşağıdaki tabloda inceleyebiliriz.

Tablo 1:Türkiye’deki İkinci El Oto Pazarlarının Bulunduğu İller ve İlçeler

İller	Pazarın Kurulduğu Yer
Elazığ	İzzetpaşa mah. Şht.Tğm. Nadir Ozan Sok. / Merkez
Malatya	Yeni galericiler sitesi Yeşiltepe / Merkez
Erzincan	Çarşı mah. istasyon cad./ Merkez
Erzurum	Yenişehir üst yol mareşal altı / Merkez
Bingöl	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Tunceli	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Muş	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Bitlis	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Ardahan	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Kars	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Ağrı	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Iğdır	İrfan cad. hamam yolu sok. belediye su ambarı yanı / Merkez
Van	İstasyon mah. otogar arkası / Merkez

İller	Pazarın Kurulduğu Yer
Şırnak	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Hakkari	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Diyarbakır	Urfa yolu üzerinde Renault-Mais park alanında / Merkez
Adıyaman	Malatya yolu yeşil yurt mah. doğum hastanesi bitişiği / Merkez
Gaziantep	İncilipınar mah. sebahat göğüş cad. anıl otopark / Merkez
Şanlıurfa	Sanayi Sitesi Yanı / Merkez
Mardin	Yeni yol cad. gözlemevi karşısı / Merkez
Batman	Ahmet Necdet Sezer Bulvarı havaalanı kavşağı / Merkez
Siirt	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Kilis	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Kahramanmaraş	Galericiler sitesi / Merkez, Güneşli mah. battal gazi cad. / Elbistan
Osmaniye	Rahime Hatun mah. / Merkez, Cengiz Topel mah. / Kadirli
Adana	Erdal Acet cad. yeni valilik arkası / Merkez, Çukurova Üniversitesi Kampüs girişi / Yüreğir
Mersin	Hastane cad. Akdeniz Beld. önü peşir sahası / Merkez, D-400 Karayolu üzeri afra mağz. yanı / Tarsus
Antalya	Dokuma Akdeniz Sanayi Sitesi yanı/ Merkez Baraj Mah. Gazipaşa Doğu Dolmuş durağı / Alanya
Isparta	Yeni köy garajı yanı / Merkez
Burdur	Konak mah. bulunan pazar alanında / Merkez
Hatay	Meydan alanı / Merkez, Sakarya mah. 27 Evler / İskenderun
Muğla	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Denizli	Sevindik mah. semt pazarı yanı / Merkez
Aydın	İzmir Bulvarı Aymas oto galerisi / Merkez
Afyon	Akçin mevkii Ankara yolu fuar alanı / Merkez
Uşak	Uşak-Sivaslı karayolu üzerinde Osman Gazi elektrik dağıtım müessesese müd. yanı oto galericiler sitesi / Merkez
İzmir	İzmir Turgutlu arası Bissan Bisiklet Fabrikası arkası / Kemalpaşa Buca Otokent / Merkez İzmir – Çanakkale otoyolu üzeri Koyundere Beldesi / Menemen
Manisa	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Kütahya	Sanayi bölgesi oto galericiler sitesi / Merkez

İller	Pazarın Kurulduğu Yer
İstanbul	E-5' yolu üzerinde Efes Pilsen Fabrikası'nın Haznedar kapısına yakın bir yerde kurulu Merter oto pazarı / Merter, Eski Gümrük Yolu üzerinde, Penyelux'ün arkasında yer alan Nursu oto pazarı / Sefaköy, Sultanbeyli girişinde ECA'nın yanındaki alanda yer alan Samandıra Açık oto pazarı / Samandıra, Tuzla yakınlarında kurulu olan Kartal açık oto pazarı /Kartal, Kısıklı bölgesinde Altunizade açık oto pazarı, Küçükçekmece Gölü'nün kenarında kurulu olan Küçükçekmece açık oto pazarı ve sonuncusu da oto center./İkitelli. Hasanpaşa Salı Pazarı / İstanbul
Edirne	Sanayi Sitesi / Merkez
Kırklareli	Yeni sanayi bölgesi / Lüleburgaz
Çanakkale	Sanayi Sitesi / Merkez
Balıkesir	Büyük sebze halinin al kısmında / Merkez, Kadıköy mah. / Edremit
Bursa	Buttim karşısı Yalova yolu oto koop, Çalı sanayi bölgesi Bursa cad. Nilüfer
Kocaeli	Yeni Bursa Yolu İntertex Uluslar arası Fuar Merkezi / Merkez
Sakarya	Tuzla mah. Ziraletler sanayi bölgesi / Merkez
Bilecik	Sanayi Sitesi / Merkez
Yalova	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Tekirdağ	Tekirdağ il çıkışı yeni sanayi sitesi / Merkez
Eskişehir	Yeni galericiler sitesi / Merkez
Ankara	Gimat kavşağı Macun Köy / Merkez, Sanayi bölgesi / Sincan
Çankırı	Sanayi Sitesi / Merkez
Kırıkkale	Yeni doğan mah. MKE sosyal tesislerinin yan tarafı / Merkez
Yozgat	Yozgat girişi Boğazlıyan yolu Adnan Menderes cad. / Merkez
Kırşehir	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Konya	Uğurlu mah./ Merkez
Karaman	Yunus kent mah. İmamzade Camii yanı / Merkez
Aksaray	Tofaş bayi ileri hayvan pazarı yanı / Merkez
Niğde	Galericiler sitesi Kayseri yolu 2. km ata sanayi karşısı / Merkez, Sakarya cad. açık Pazaryeri çarşı mah. / Bor
Nevşehir	Sanayi mah. / Merkez
Kayseri	Çevre yolu üstü galericiler sitesi yanı / Merkez
Sivas	Dört Eylül sanayi sitesi / Merkez
Düzce	Kervan mah. E-5 karayolu çoban mevki / Merkez

İller	Pazarın Kurulduğu Yer
Bolu	Yeni Sanayi Sitesi / Merkez
Zonguldak	Kozlu beldesi / Merkez, Kavaklı mah. / Ereğli
Karabük	İstasyon cad. tır garaj alanı / Merkez
Bartın	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Kastamonu	Mehmet Akif Ersoy mah. Taşköprü yolu galericiler sitesi / Merkez
Sinop	Sanayi Sitesi / Merkez
Çorum	Terminal arkası Çarşamba pazarı alanı / Merkez
Amasya	Yeni sanayi sitesi yanı / Merkez
Samsun	Tekke köyü yolu kirazcık kerim bey mevki / Merkez
Tokat	Doğancı bağlar mah. Uzun burun mevki galericiler sitesi / Merkez, Sanayi sitesi / Erbaa, Celal mah. Otobüs terminalim yanı / Turhal, Niksar otogarı / Niksar
Giresun	Hastane üst kavşağı kadınlar pazarı olarak tabir edilen alanda / Merkez
Gümüşhane	Sanayi Sitesi / Merkez
Trabzon	Liman / Merkez
Rize	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Bayburt	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.
Ordu	Şirinevler mah. bulunan kamyon garajında / Merkez
Artvin	İkinci el açık oto pazarı bulunmamaktadır.

Kaynak: Şirin, 2007: 9

Yukarıdaki tabloyu daha anlaşılır hale getirmek ve bölgeler arasında karşılaştırmayı daha rahat yapabilmek için ikinci el açık oto pazarlarının Türkiye haritası üzerinde il merkezlerine ve ilçe merkezlerine dağılışı gösterildi.(Harita 3.)

İkinci el açık oto pazarları haritalardan da anlaşılacağı gibi Türkiye'nin batı kesimlerinde yoğunlaşmıştır. Batı kesimleri içerisinde de özellikle nüfusun fazla olduğu ve ekonomik yapının gelişmiş olduğu illerde yoğunlaşmıştır. İkinci el oto pazarlarının olmadığı il ve ilçelerin nüfus miktarlarına ve ekonomik yapılarına baktığımızda nüfusun az olduğunu ve ekonomik yapının fazla gelişmediğini görebiliriz. Örneğin; Hakkari (256,761), Bitlis (328,489), Artvin (165,580) Bayburt (74,710) ve Tunceli (83,061) illeri gibi. (TÜİK, 2010)

Türkiye'deki ikinci el oto pazarlarının kuruluş günleri; cumartesi ve pazardır. Türkiye'de genel olarak ikinci el oto pazarları Samsun'da olduğu gibi pazar günü kurulmakla beraber cumartesi günü kurulan pazarlarda vardır. Tokat ve Burdur il merkezlerinde kurulan pazarları cumartesi kurulan pazarlara örnek verebiliriz. Pazarların hafta sonları kurulmasının nedenlerinin başında kamu kuruluşlarının tatil olması, pazar alanı olarak kullanılan alanların bu günler daha rahat ve uygun olması ile halkın hafta sonları boş vakitlerinin olması gelmektedir.

Pazarların kuruluş gününün bazı olumsuz yanları da vardır. Pazarda araç alım satımı gerçekleştiğinden sonra, hafta sonu olmasına bağlı olarak noterlerin kapalı olması resmi işlemlerin yürütülmesini zorlaştırmıştır. Yine araç alıcılarının aracın bazı teknik özelliklerinden anlamaması ve gösterecek yerin yani sanayi alanlarının kapalı olması oto pazarlarının kuruluş gününün olumsuz yanları olarak gösterebiliriz.

2.4 Türkiye’de İkinci El Otomobil Piyasası ve Tercih Edilen Araç Çeşitleri

Türkiye’deki ikinci el otomobil piyasasında diğer piyasalarda (Gıda, Giyim... vb.) olduğu gibi dalgalanmalar olmaktadır. Bu dalgalanmaların nedenleri ise ekonominin bazı yıllarda kötü gitmesi, halkın alım gücünün kısıtlı olması, son yıllarda sıfır araçlarda yapılan kampanyalar ve sıfır araç alınırken bankaların uygun koşullarla krediler vermesi gelmektedir.

Pazarlardaki durgunluğun nedenlerini coğrafi şartlara da bağlayabiliriz. Pazarın Özellikle karasal iklimin hüküm sürdüğü iç bölgelerde kış aylarında ikinci el açık oto pazarları iklimden olumsuz etkilenmektedir yaz aylarına nazaran kış aylarında pazara talep azalmakta ve pazar canlılığını yitirmektedir. Örneğin karasal iklimin hakim olduğu Elazığ ve Malatya’daki oto pazarlarında bu farklılığı açıkça görebiliriz. Bu da gösteriyor ki açık mekanlarda yapılan ekonomik faaliyetler iklimden fazlaca etkilenmektedir.

Türkiye’de tercih edilen araç çeşitleri bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Türkiye’de daha çok düşük modelleri ve makul fiyatları nedeniyle tercih edilen ‘**Kuş Serisi**’ olarak da bilinen Tofaş’ın Doğan, Şahin, Kartal modelleriyle, Renault, Ford ve Opel gibi yerli araçlar genellikle en çok talep gören otomobillerdir. Yani ikinci el oto pazarlarında daha çok 5.000 TL ile 20.000 TL arasına araçlar satılmaktadır.

Aracın rengi ve kullanım özelliği Türkiye’de tercih edilen araç çeşitlerinin bölgeler arasında farklılık göstermesinin diğer nedenleridir. Aracı alan kişi kırsal kesimde oturuyorsa bağ bahçe ya da tarımla uğraşıyorsa seçeceği araç da bu işlere uygun olmalıdır. Renk de bu farklılıkta önemli bir etkidir. Kültürel ve sosyal özelliklerin etkisinde kalınarak halk renge bağlı araç alabilmektedir.

III. BÖLÜM

3. SAMSUN 2. EL AÇIK OTO PAZARLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ:

3.1. Samsun Açık Oto Pazarının Tarihi Gelişimi:

Samsun ikinci el açık oto pazarının tarihi gelişimine baktığımızda pazar ilk olarak 1980 yılında üçgen otomotiv tarafından eski vilayet yanında kurulmuştur. Daha sonraları pazar şehir merkezinde iki farklı alanda da yer değiştirmiştir.

Nüfusun artmasıyla beraber yerleşmelerin yoğunlaşmasıyla bu alanlar farklı ekonomik özelliklere kavuşmuş (Otel ve yeşil alan) ve pazar alanı şehrin dışına çıkmıştır. Samsun oto pazarı tarihi boyunca beş farklı alanda faaliyet göstermiştir. Son olarak günümüzde iki farklı galerici tarafından yan yana iki tane oto pazarı şeklinde Tekkeköy ilçesindeki Kirazlık mevkiinde işletilmektedir. (Aydın ve Üçgen Oto Pazarı)

Aşağıdaki 1 ile 10 arasındaki fotoğraflar günümüzde kirazlık mevkiinde sanayi girişinde kurulu olan Samsun 2. el açık oto pazarının bugünkü görünümünü vermektedir. Bu fotoğrafları iyice incelediğimizde pazar alanının genişliği ve kurulduğu yer hakkında bilgi sahibi olabiliriz. Bu fotoğraflarda kuruluş yeri dışında pazardaki araç çeşitlerini, yaz ve kış aylarında pazardaki araç sayılarını ve pazarı tercih eden bireylerin cinsiyet yapısını da görebiliriz.

Fotoğraf 11, 12, 13 ve 14 ise pazar alanının dar olması, pazar girişinin ücretli olması, satılan ve alınan araçlardan komisyon alınmasından dolayı pazara girmeyip pazarın çevresinde konumlanan araçları göstermektedir. Öyle ki gerçek oto pazarının kurulduğu alandan daha fazla alanı bu araçlar işgal etmektedir. Yaklaşık 1 km'lik alanı sağlı sollu olarak araçlar işgal etmekte bu da çevrede görüntü kirliliğine ve trafik sorunlarına yol açmaktadır.

Fotoğraf 1: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 2: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 3: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 4: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 5: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 6: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 7: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 8: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Yaz)

Fotoğraf 9: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Yaz)

Fotoğraf 10: Samsun Oto Pazarından Bir Görünüm (Yaz)

Samsun ikinci el açık oto pazar alanının çevresinden çekilen 11, 12, 13 ve 14 numaralı fotoğraflarda pazar alanının dar olmasından kaynaklanan sorundan dolayı pazarın dışında yer alan araçları görmekteyiz. Bu araçlar pazar çevresindeki caddeleri pazarın kurulduğu gün işgal etmektedir. Doğal olarak bu durumda çevrede bir dağınıklığa, karışıklığa ve görüntü kirliliğine yol açmaktadır.

Fotoğraf 11: Samsun Oto Pazarının Çevresinden Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 12: Samsun Oto Pazarının Çevresinden Bir Görünüm (Kış)

Fotoğraf 13: Samsun Oto Pazarının Çevresinden Bir Görünüm (Yaz)

Fotoğraf 14: Samsun Oto Pazarının Çevresinden Bir Görünüm (Yaz)

3.2. Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler:

Pazar alanları, farklı zamanlarda çeşitli ekonomik faaliyetlerden dolayı yoğun nüfus kitlelerinin bulunduğu alanlardır. Samsun oto pazarı da hafta sonları araç almak ve satmak amaçlı gelenlerin uğrak yeridir. Bu alanda nüfusun yoğunluğu araç alım satımı dışında birçok farklı ekonomik etkinlikleri de ortaya çıkarmıştır. Bu ekonomik etkinliklerin sayısına baktığımızda azımsanamayacak kadar fazladır. Pazar alanında yaklaşık 10 farklı ekonomik etkinlik bulunmaktadır.

Bu etkinlikleri iki farklı grupta toplayabiliriz. Birinci grupta çalışma alanı oto pazarı olduğu için araç aksesuarları, araç bakım ve temizlik malzemesi satan satıcılar yer alırken diğer grupta ise araçlarla alakası olmayan ancak pazardaki nüfusa hitap eden ayakkabı satıcısı, elbise satıcısı, gözlükçü, mısırcılar, simitçiler ve lokantalar gelmektedir. Bu ekonomik faaliyetlerin Pazar alanının da yoğunlaşması pazarın nüfusa bağlı olarak çeşitli etki sahalarını da ortaya çıkardığını göstermektedir.

Samsun oto pazarında çekilen 15 numaralı fotoğrafta pazar alanının girişinde kurulmuş simitçi, kimlik kaplayıcı ve ot biçme makinası satan satıcıları görmekteyiz. 16 ve 17 numaralı fotoğraflarda ise kendi mağazalarında satışlarını yaptığı elbiseleri ve ayakkabıları pazar günleri oto pazarına getirip satan esnafları görmekteyiz. 18 numaralı fotoğrafta da pazar alanında ihtiyaçtan doğan sosyal bir tesis görülmektedir. Bu tesiste halk dinlenmekte, yemek yemekte, sohbet etmekte ve araç pazarlıklarını gerçekleştirmektedir. Bu sosyal tesisler birçok oto pazarında bulunmamaktadır. Fotoğraf 19, 20 ve 21 ise araç aksesuarlarını, araç yağlarını ve araç temizleme setlerini görmekteyiz. Bu ekonomik faaliyetler doğal olarak oto pazarlarında pazar günleri yapılmaktadır.

Fotoğraf 15: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 16: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 17: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 18: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 19: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 20: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

Fotoğraf 21: Samsun Açık Oto Pazarındaki Farklı Etkinlikler

3.3. Firmaların 2. El Pazarlarının Samsun Açık Oto Pazarı Üzerindeki Etkileri:

Bazı firmaların (Renault, Ford, Nissan) kendi satmış olduğu markaların ikinci elini de satması oto pazarları üzerinde bazı olumsuzluklar doğurmuştur. Bu alanların bir oto pazarı gibi çalışma özelliği yoktur. Bu iş yerleri;

- Denetleme mekanizmasının olması
- Servis garantisinin olması
- Yetkili satıcı özelliğinin bulunması
- Satış sonrası yaşanan olumsuzluklarda muhatap olması

Gibi özelliklere sahip olmasından dolayı buralar pazardaki müşteri sayısını olumsuz yönde etkilemektedir. Ve ikinci el oto pazarlarına bir alternatif olarak doğmuştur. Bu alanlar aynı zamanda sıfır araçları satarken ikinci el araçları takas olarak almakta ve fiyat aralığını yüksek tutmaktadır. Araçların fiyat aralığının piyasanın üstünde olması halkı 2. el açık oto pazarlarına yöneltmektedir.

Fotoğraf 22: Firmaların İkinci El Oto Pazarlarından Görünüm

Fotoğraf 23: Firmaların İkinci El Oto Pazarlarından Görünüm

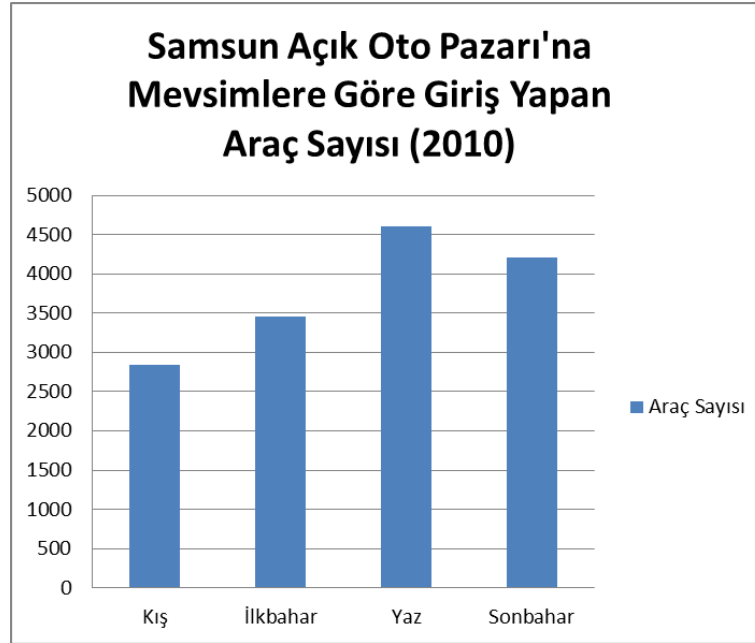
Fotoğraf 24: Firmaların İkinci El Oto Pazarlarından Görünüm

3.4. Samsun Açık Oto Pazarına Mevsimlere Göre Giriş Yapan Araç Sayıları:

Açık mekanlarda yapılan ekonomik faaliyetler iklim olayından etkilenmektedir. Mevsimler arasındaki sıcaklık ve yağış koşullarının değişmesi bölgede yapılan ekonomik faaliyetleri de direkt etkilemektedir. Samsun açık oto pazarı da açık bir mekanda kurulduğu için iklimden etkilenmekte dolayısıyla pazara giriş yapan araç sayılarını etkileyen en önemli faktörün iklim olduğu anlaşılmaktadır. Araç giriş sayısını etkileyen diğer faktörler ise yaz aylarında bazı kurumların tatile girmesi ve memleketine yıllık izinlerini kullanmak amacıyla gelen insanların araçlarını satmak değiştirmek veya araç almak amacıyla pazara gelmesi pazardaki canlılığı artırmaktadır.

Mevsimler arasındaki pazara giriş yapan araç sayıları karasal iklimin hakim olduğu iç bölgelerde daha belirgin olurken (Elazığ, Malatya, Sivas, Erzurum) çalışma yaptığımız Samsun ilinde yaşanan ılıman iklim bu farklılığı daha az yapmıştır. Aşağıdaki grafiğe bakarsak mevsimler arasındaki farkları daha net görebiliriz.

Grafik 1: Samsun Açık Oto Pazarına Mevsimlere Göre Giriş Yapan Araç Sayıları

Kaynak: Üçgen ve Aydın Otomotiv

Yukarıdaki grafikte de görüldüğü gibi mevsimler arasında yaşanan iklim farklılıkları pazara giren araç sayılarını etkilemektedir. Samsun'daki iklimin ılıman olması farkı fazlaca açmamıştır. İç kesimlerde yer alan pazarlarda farklar daha belirgindir. Samsun Açık Oto Pazarına yaz aylarında 4500 civarında araç giriş yaparken kış aylarında ise 3000 yakın araç giriş yapmaktadır. Bu da gösteriyor ki pazar bölgede fazlaca tercih edilmektedir.

3.5. Samsun Açık Oto Pazarındaki Alıcı ve Satıcıların Genel Özellikleri:

3.5.1. Pazara Gelenlerin Cinsiyetleri:

Samsun Oto Pazarlarına gelenlerin cinsiyetlerine baktığımızda semt pazarlarında görülen cinsiyet dağılımından farklı bir cinsiyet oranı karşımıza çıkmaktadır. Özellikle erkeklerin oranının (%87) fazla olduğu anket sonuçlarında çıkmıştır. Kadınlar ise % 13 lük bir pay almıştır. Bu durumun en önemli nedeni oto pazarlarının bayanlar için uygun ortam olmaması ve sosyo kültürel yapı gereği kadınların bu pazar alanlarını tercih etmemesi gelmektedir. Bu oranlar bölgeden bölgeye de değişmektedir.

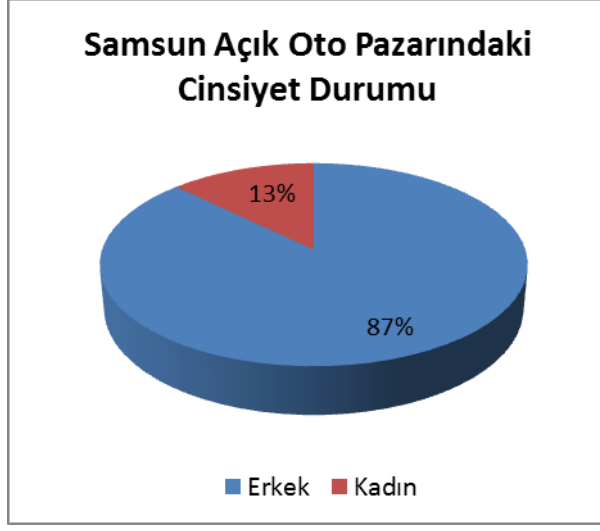
Tablo 2: Samsun Oto pazarına Gelenlerin Cinsiyetleri

Cinsiyet	Kişi	%
Erkek	96	87
Kadın	14	13
Toplam	110	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

İkinci tablodan ve grafikten de anlaşıldığı gibi oto pazarında kadınlara oranla erkeklerin daha fazla yer aldığını görebiliyoruz. Bu farkı pazar alanında çekmiş olduğum fotoğraflarda ve anket sonuçlarında net olarak görebiliyoruz.

Grafik 2: Samsun Oto Pazarına Gelenlerin Cinsiyet Oranları

Kaynak: Anket Verileri (2011)

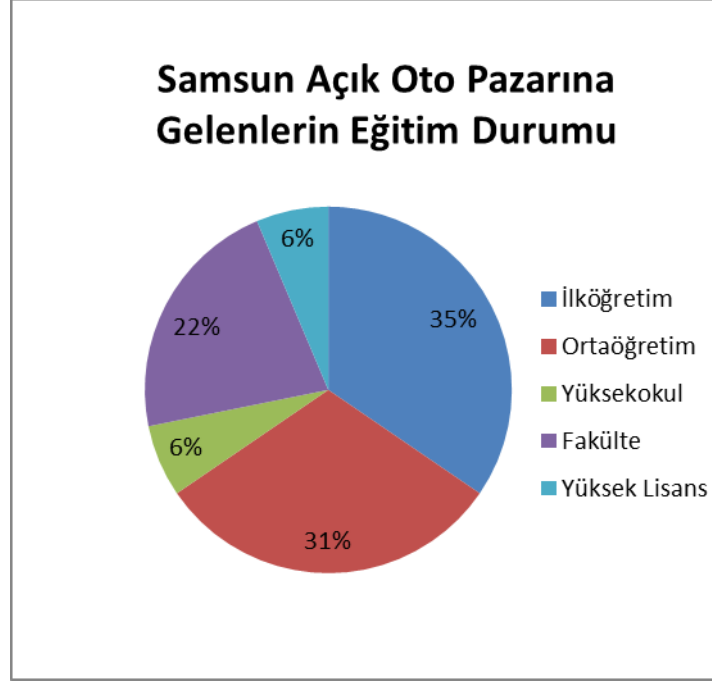
3.5.2. Pazara Gelenlerin Eğitim Durumları

Samsun Açık Oto Pazarında yapılan anket sonuçlarına göre pazarı tercih edenlerin eğitim oranlarında % 35 ile ilköğretim 1. sıradayken ilköğretimi % 31 ile ortaöğretim mezunları izlemektedir. % 22 ile fakülte mezunları 3. Sırada yer alırken Son sırada ise yüksekokul ve yüksek lisans mezunları bulunmaktadır. (Tablo 3)

Tablo 3: Samsun Oto pazarına Gelenlerin Eğitim Durumları

Eğitim Durumları	Kişi	%
İlköğretim	38	35
Ortaöğretim	34	31
Yüksekokul	7	6
Fakülte	24	22
Yüksek Lisans	7	6
Toplam	110	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 3 : Samsun Oto pazarına Gelenlerin Eğitim Oranları

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Samsun ilinin eğitim durumuna baktığımızda okur yazar oranının 2000 yılı verilerine göre % 86.21 olduğunu görmekteyiz. Şehir merkezinde bu oran % 93'e çıkmaktadır. İldeki nüfusun % 63'ü ilköğretim, % 26'sı ortaöğretim, % 11'i ise yükseköğretim eğitimi almıştır. (Kuru, 2007:25) Pazara gelenlerin eğitim durumlarına baktığımızda şehirde ilk iki sırayı oluşturan eğitim kademesi pazarda da aynı sırayı oluşturmaktadır.

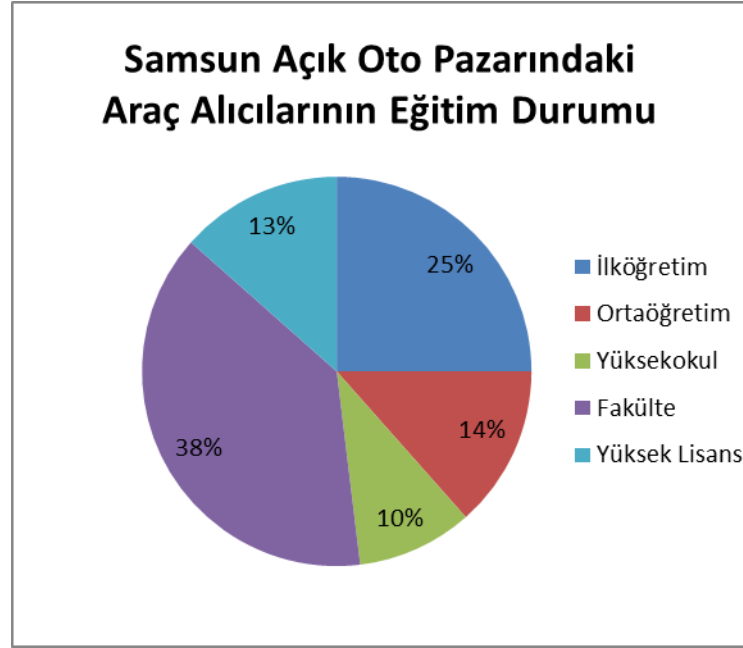
3.5.3. Araç Alıcılarının Eğitim Durumları

Samsun Açık Oto Pazarına gelen alıcılara uygulanan toplam 52 anketin sonucuna baktığımızda pazara araç almak için gelen alıcıların ilk sırasında % 38 ile fakülte mezunları yer alırken fakülte mezunlarını % 25 ile ilköğretim mezunları onları da % 14 ile ortaöğretim mezunları izlemektedir. Son iki sırayı da % 13 ile yüksek lisans ve % 10 ile yüksekokul mezunları yer almaktadır. Fakülte mezunlarının fazla olması pazarı tercih eden alıcıların eğitim seviyesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Eğitim Durumları

Eğitim Durumları	Kişi	%
İlköğretim	13	25
Ortaöğretim	7	14
Yüksekokul	5	10
Fakülte	20	38
Yüksek Lisans	7	13
Toplam	52	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 4 : Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Eğitim Oranları

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.4. Araç Alıcılarının Meslekleri

Samsun Oto Pazarına gelen alıcıların mesleklerine baktığımız zaman çeşitlilik arz etmektedir. İlk sırayı % 34'lük bir payla memurlar oluşturmaktadır. Özellikle memurlardan bazı meslekte olanlar pazarı düzenli olarak takip etmekte ve oto alım ve satımını ek iş olarak yapmaktadır.

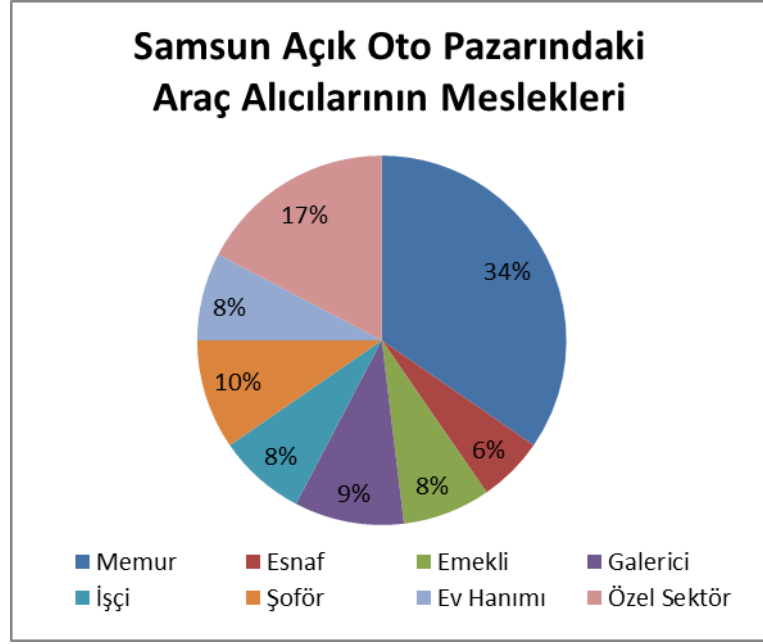
Memurları % 17 ile özel sektör, % 10 ile şoförler, % 9 ile galericiler, % 8 ile emekliler, ev hanımları ve işçiler izlerken son sırada % 6 ile esnaflar yer almaktadır. Tablo 5 ve Grafik 5 te bu oranları daha net görebiliriz.

Tablo 5 : Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Meslekleri

Meslekler	Kişi	%
Memur	18	34
Esnaf	3	6
Emekli	4	8
Galerici	5	9
İşçi	4	8
Şoför	5	10
Ev Hanımı	4	8
Özel Sektör	9	17
Toplam	52	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Pazardaki satıcıların meslekleriyle karşılaştığımızda satıcılarda ilk sırayı % 24 lük payla esnaflar almaktadır. Bu durumu, ticaretteki dalgalanmalar nedeniyle esnafların maddi açıdan zor durumda kalarak araçlarını satmasıyla açıklayabiliriz. Satıcılarda son sırayı ise şoförler % 5'lik payla almaktadırlar.

Grafik 5 : Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Meslekleri

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.5. Araç Alıcılarının Pazarı Tercih Etme Nedenleri ve Pazara Gelme Sıklığı:

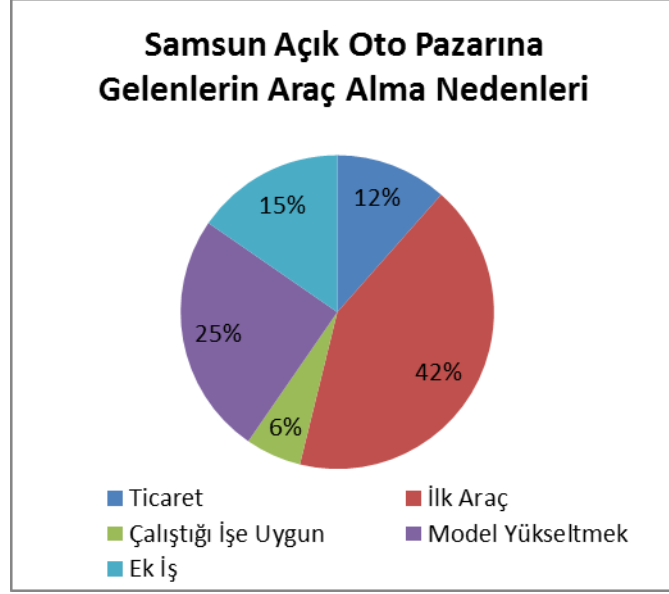
Samsun Açık Oto Pazarlarına gelenlerin % 42'si ilk araç almak için pazara gelenlerden oluşurken bu kitle işlerine uygun bir zamanda yani arada sırada pazara gelmekte fiyat arlıkları almakta uygun zamanda ise araçlarını almaktadır. % 25' lik payla pazara gelenler model yükseltmek için pazarı tercih etmektedirler. Pazarı her zaman takip edenler ise galericiler ve araç alım satımı ek iş olarak yapanlar gelmektedir. Bu oran % 19'a karşılık gelmektedir. İşine uygun araç almak için pazara gelenler ise % 6 ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 6: Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Araç Alma Nedenleri

Araç Alma Nedenleri	Kişi	%
Ticaret	6	12
İlk Araç	22	42
Çalıştığı İşe Uygun	3	6
Model Yükseltmek	13	25
Ek İş	8	15
Toplam	52	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 6: Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Araç Alma Nedenleri

Kaynak: Anket Verileri (2011)

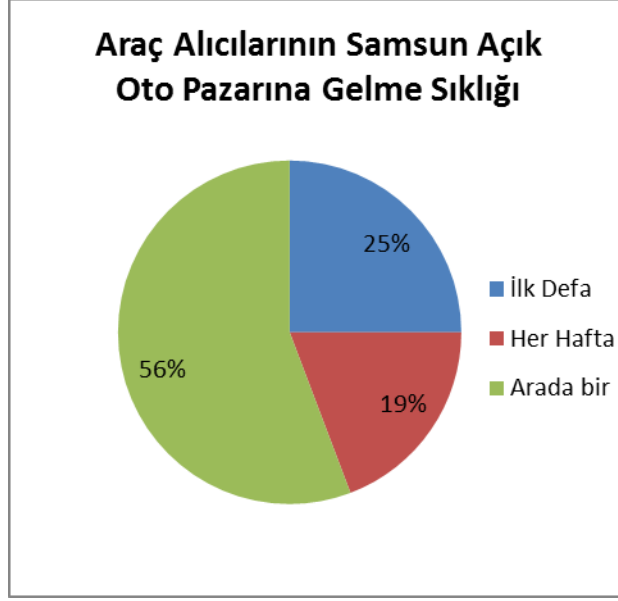
Pazardaki alıcıların pazar geliş sıklığına baktığımızda mesleklerine göre pazara geliş sıklığı da değişmektedir. % 56'lık bir payla ilk sırayı arada bir gelenler almıştır. Bu oran içerisinde daha çok ilk araç almak için gelenler yer almaktadır. İkinci sırada ise % 25 ile ilk defa gelenler yer almaktadır. Son sırada ise %19 ile her hafta gelenler yer almaktadır. Bu oranın içerisinde daha çok galericiler ve araç alım satımı ek iş yapan memurlar yer almaktadır.

Tablo 7: Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Pazara Geliş Sıklığı

Pazara Geliş Aralığı	Kişi	%
İlk Defa	13	25
Her Hafta	10	19
Arada bir	29	56
Toplam	52	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 7 : Samsun Oto pazarına Gelen Alıcıların Pazara Geliş Sıklığı

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.6. Araç Satıcılarının Eğitim Durumları

Samsun Pazarına gelen araç satıcılarının eğitim durumlarında ilk iki sırayı % 47 ile ortaöğretim % 43 ile ilköğretim mezunları almaktadır. Bunları % 7 ile Fakülte, % 3 ile yüksekokul mezunları takip etmektedir.

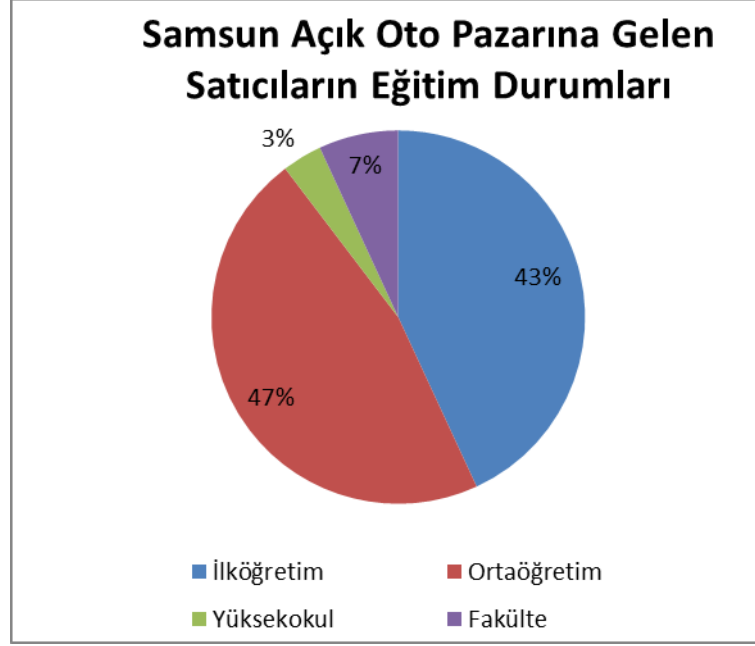
Tablo 8: Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Eğitim Durumları

Eğitim Durumları	Kişi	%
İlköğretim	25	43
Ortaöğretim	27	47
Yüksekokul	2	3
Fakülte	4	7
Toplam	58	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Pazardaki satıcıların eğitim durumlarıyla alıcıların eğitim durumlarını karşılaştırsak Alıcılarda % 38 ile ilk sırayı fakülte mezunları alırken, satıcılarda ise % 47 ile ilk sırayı ortaöğretim mezunları almıştır. İkisinde de son sıraları yüksekokul mezunları almıştır.

Grafik 8 : Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Eğitim Oranları

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.7. Araç Satıcılarının Meslekleri

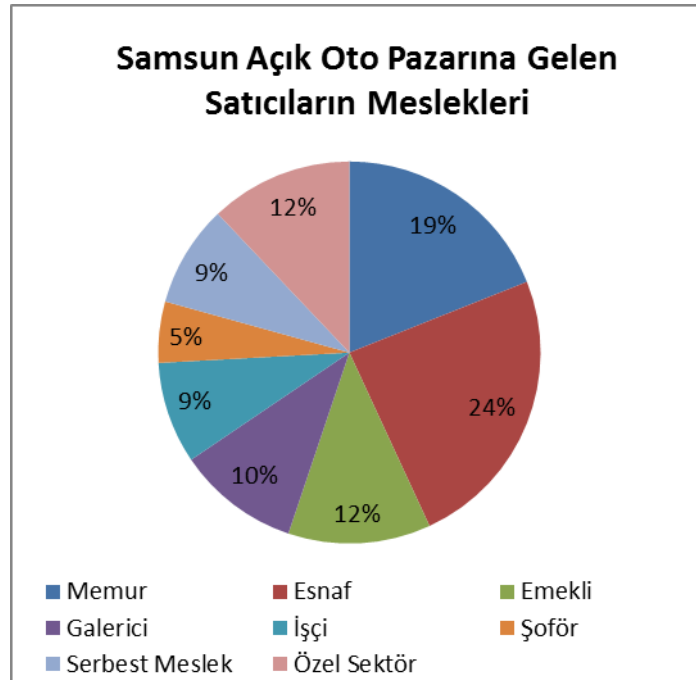
Pazardaki satıcıların mesleklerine baktığımızda çeşitlilik arz etmektedir. Bu çeşitlilik de pazarın farklı meslek gurupları tarafından tercih edildiğini göstermektedir. Pazarda İlk sırayı % 24'ile esnaflar almaktadır. Esnafların pazarı bu kadar fazla tercih etmesi işlerindeki dalgalanmalardan kaynaklanmaktadır. Esnafları % 19 ile memurlar takip etmektedirler. Memurların pazarı bu kadar fazla tercih etmesinin nedenine baktığımızda bazı memurları araç alım satımını ek iş olarak yapması gelmektedir. Üçüncü sırayı ise % 12 ile özel sektörde çalışanlar ve emekliler almaktadırlar. Daha sonra Galerici % 10, İşçi % 9, Serbest Meslek % 9, ve Şoförler % 5 ile son sıraları almaktadır. Bu verileri daha net şekilde analiz edebilmek için Tablo 9 ile Grafik 9'a bakabiliriz.

Tablo 9 : Samsun Açık Oto pazarına Gelen Satıcıların Meslekleri

Meslekler	Kişi	%
Memur	11	19
Esnaf	14	24
Emekli	7	12
Galerici	6	10
İşçi	5	9
Şoför	3	5
Serbest Meslek	5	9
Özel Sektör	7	12
Toplam	58	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 9 : Samsun Açık Oto pazarına Gelen Satıcıların Meslekleri

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.8. Araç Satıcılarının Pazarı Tercih Etme Nedenleri ve Pazara Gelme Sıklığı:

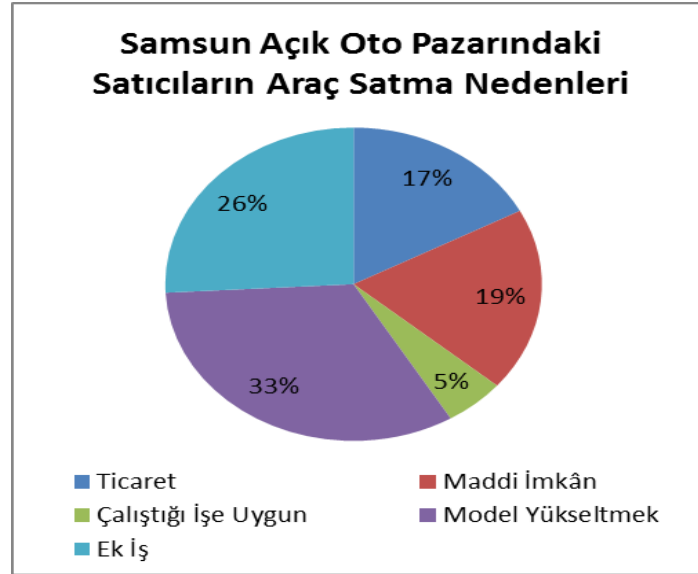
Pazardaki satıcıların mesleklerinde ilk sırada yer alan esnafların çoğu maddi imkanlardan dolayı araçlarını satmaktadırlar. Yine ticaret ve ek iş olarak araç alım satımını yapanlar kar amacı güderek her hafta pazarı takip etmektedirler. Model yükseltmek amacıyla pazara gelenler % 33'lük bir kısmı oluşturmaktadır. Bu kişiler pazara arada sırada uygun koşullar sağlandığı zaman gelmekte aradığı modeli aramaktadırlar.

Tablo 10: Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Araç Satma Nedenleri

Araç Satıcılarının Nedenleri	Kişi	%
Ticaret	10	17
Maddi İmkân	11	19
Çalıştığı İşe Uygun	3	5
Model Yükseltmek	19	33
Ek İş	15	26
Toplam	58	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 10 : Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Araç Satma Nedenleri

Kaynak: Anket Verileri (2011)

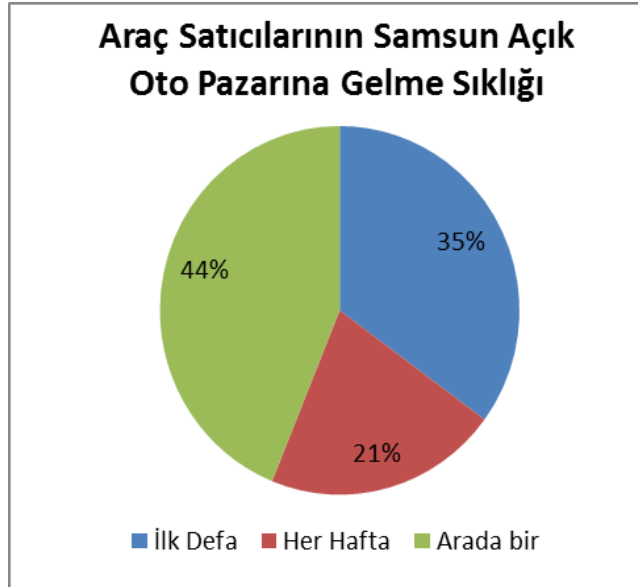
Araç satıcılarının içerisinde pazara her hafta gelenlerin oranı % 21'dir. Bu oranı meslekleri ticaret olan ve araç alım satımını ek iş olarak yapanlar doldurmaktadır. Çalıştığı işe uygun ve model yükseltmek isteyenlerde % 44 ile arada bir pazara gelmektedirler. Verileri daha net karşılaştırmak için Tablo 11 ile Grafik 11'i inceleyebiliriz.

Tablo 11 : Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Pazara Geliş Aralığı

Pazara Geliş Aralığı	Kişi	%
İlk Defa	20	35
Her Hafta	12	21
Arada bir	25	44
Toplam	58	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Grafik 11: Samsun Oto pazarına Gelen Satıcıların Pazara Geliş Aralığı

Kaynak: Anket Verileri (2011)

3.5.9. Samsun Açık Oto Pazarında Alım ve Satımı Yapılan Araç Çeşitleri:

Samsun Açık Oto Pazarı'nda araç çeşitliliği büyükşehirlere göre göre az iken, orta Karadeniz'deki illerin oto pazarlarına göre fazladır. Oto Pazarı'nda satılan araçlar içerisinde % 69 ile otomobil 1.sırada yer almaktadır. Otomobili % 21'lik payla Minibüs, % 10'luk pay ile kamyonet izlemektedir.(Tablo 12) Pazara araç almak için gelenler de en fazla otomobil almak için pazarı tercih etmektedir. Motosiklet ise pazarda en az tercih edilen araç çeşididir. (Tablo 13)

Tablo 12: Pazarda Satılan Araç Çeşidi

Araç Çeşitleri	Adet	%
Otomobil	40	69
Kamyonet	6	10
Minibüs	12	21
Toplam	58	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Tablo 13: Pazarda Alınacak Araç Çeşidi

Araç Çeşitleri	Adet	%
Otomobil	38	73
Kamyonet	3	6
Minibüs	10	19
Motosiklet	1	2
Toplam	52	100

Kaynak: Anket Verileri (2011)

Yukarıdaki tablo ve grafiklerden de anlaşılacağı gibi oto pazarlarının kurulduğu yerler araç çeşitliliğini de değiştirmektedir. Şehir merkezinde halkın daha çok tercih ettiği araç otomobil olduğundan pazarlarda alım satımı yapılan en fazla araç tipide otomobildir. Bu durum kırsal kesimlerde çok farklıdır.

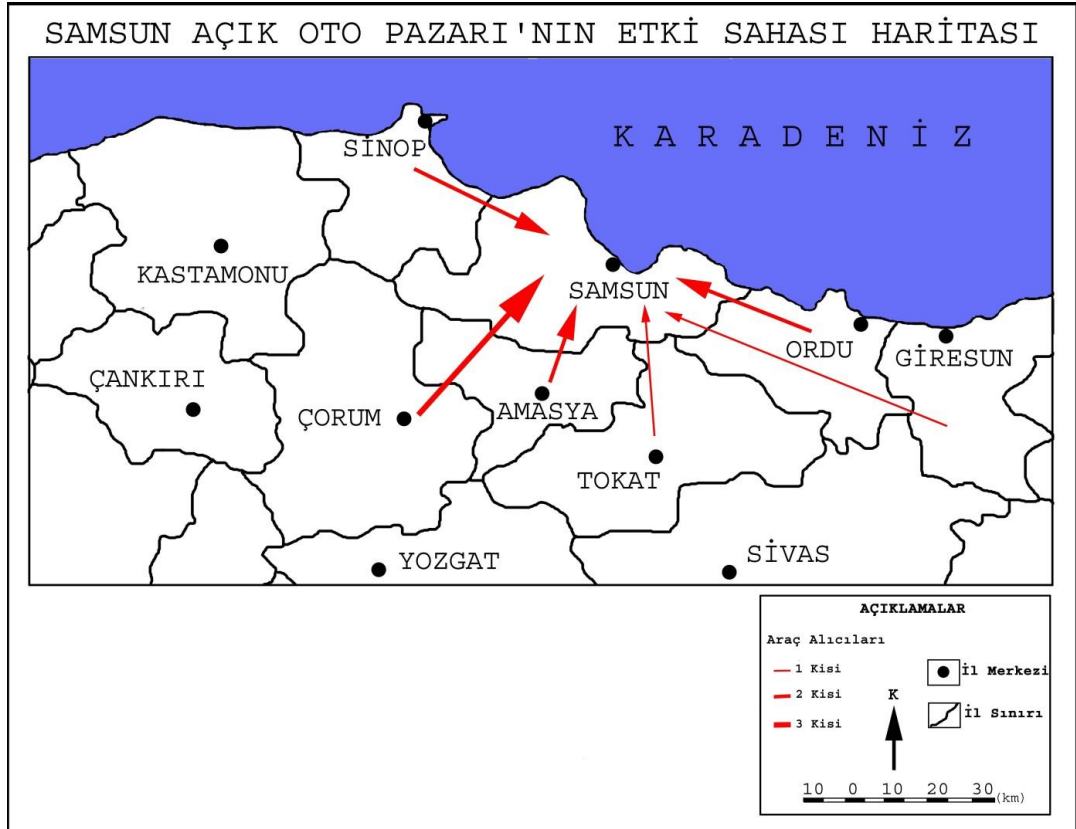
IV. BÖLÜM

4. SAMSUN 2. EL AÇIK OTO PAZARININ ETKİ SAHASI

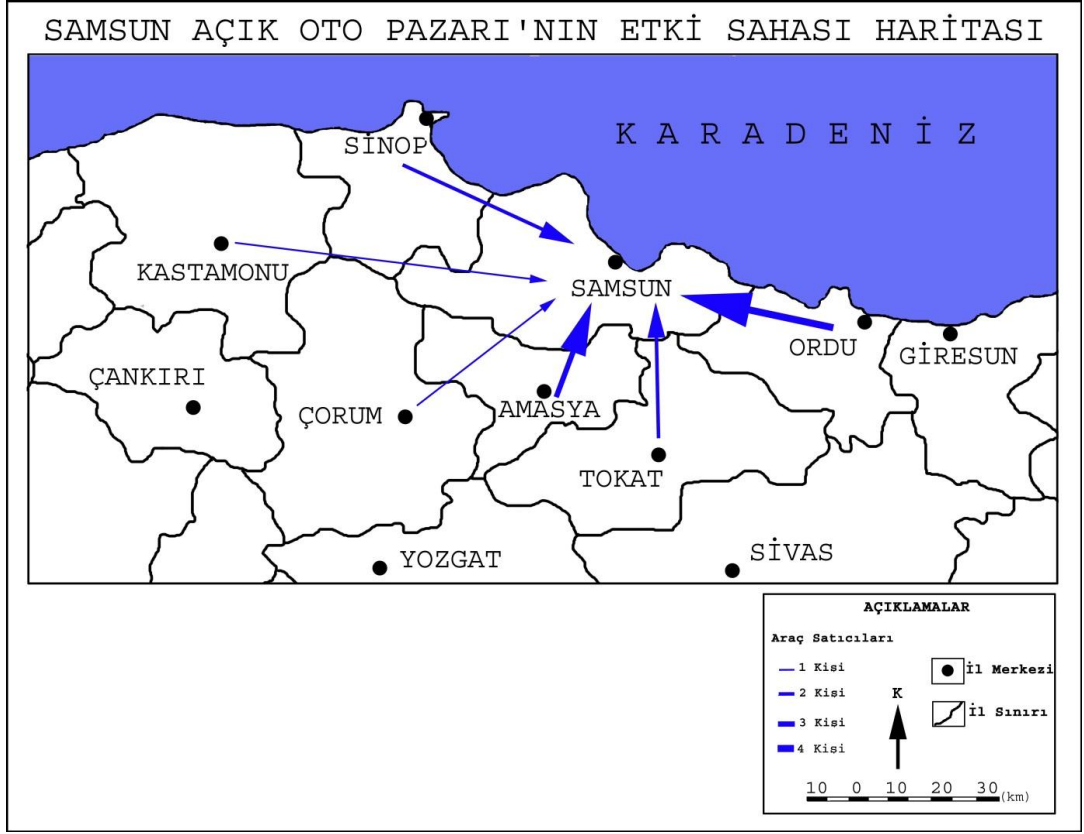
4.1. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarına Gelenler:

Samsun Oto Pazarının etki sahasına baktığımızda; Pazar orta Karadeniz’de tercih edilen bir pazar olma özelliğini taşımaktadır. Özellikle de komşuları tarafından tercih edilmektedir. Pazarda araç almak için gelenlere yapılan 52 adet anket sonucunda 11 araç alıcısının çevre illerden geldiği tespit edilmiştir ilk sırayı Çorum’dan gelenler (3) alırken, Çorum’dan sonra pazarı tercih eden iller ise şöyledir: Ordu (2), Amasya (2), Sinop (2), Tokat (1), Giresun (1)

Pazardaki araç satıcılarına yapılan 58 adet anket sonucuna baktığımızda yine alıcılarda olduğu gibi Orta Karadeniz’deki illerden araç almak için Samsun Oto pazarı seçilmektedir. Araç satmak için Samsun pazarını tercih eden illerin başında Ordu (4) ilk sırada gelirken Ordu’yu Amasya (3), Sinop (2), Tokat (2), Çorum (1), Kastamonu (1) illeri takip etmektedir.

Harita 4. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarı'nın Etki Sahası (Alıcılar)

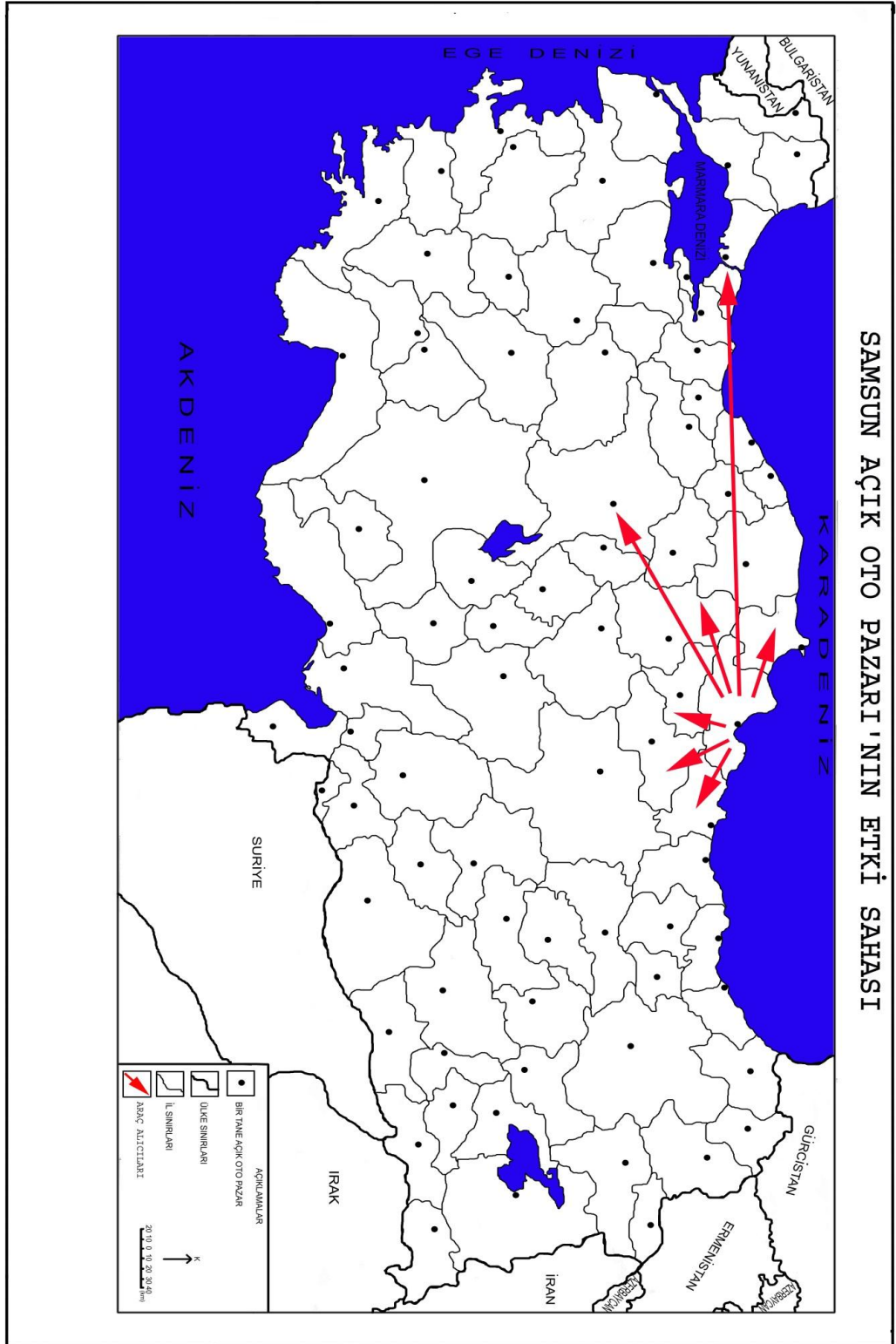
Harita 5. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarı'nın Etki Sahası (Satıcılar)

Pazarın etki sahasını anketten de anlaşıldığı gibi Orta Karadeniz'deki iller oluşturmuştur. Çalışma alanı olarak seçilen Samsun ikinci el açık oto pazarının etkisinde olan ya da etkilendiği illerin çevre iller olmasının nedenlerine baktığımızda; Bölgedeki topoğrafyanın uygun olması, şehrin kurulduğu yerin ulaşım ağlarının kavşak noktasında olması ve illerin Samsun iline ulaşım yönünden yakın olması gelmektedir. Tüm bu nedenlerin yanında Samsun il nüfusunun çevre illere göre fazla olması ildeki tarım açısından önemli olan Bafra ve Çarşamba delta ovalarının bölge ekonomisini canlı tutması pazardaki araç çeşitliliğini ve sayısını da artırarak Samsun'u bölgeye hitap eden bir pazar konumuna getirmiştir.

4.2. Samsun İkinci El Açık Oto Pazarının Dışında Başka Pazarları Tercih Edenler:

Samsun pazarı dışında başka pazarlara gidenlere baktığımızda bu oran az olmaktadır. Anket sonuçlarında özellikle araç almak veya satmak amacıyla oto galericiler ve araç alım satımını ek iş olarak yapanlar Sinop, Çorum, Amasya, Tokat, Ordu gibi çevre illerin yanında İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlere gitmekte oradaki devlet ihalelerine girmektedirler. Halk ulaşım yönünden yakın olduğu için çevre illeri tercih etmektedir. Büyükşehirlerdeki nüfus miktarı araç çeşitliliğini ve araç sayılarını artırmakta böylelikle Samsun'dan gidenler uygun araçları rahat bir şekilde alıp buralardan Samsun'a getirerek ticaret yapmaktadırlar. Harita 6'ya baktığımızda Samsun pazarının dışında araç alıcılarının ve satıcılarının hangi illeri tercih ettiğini görebiliriz.

Anketi uygularken bir gurup alıcı ve satıcı da Samsun pazarının dışında kendi memleketlerine gittikleri zaman o ildeki pazarları tercih ettiklerini söylediler. Bu tercih etme nedenleri sadece tatil dönemlerinde farklı illerde bulunduğu için buldukları il ya da ilçelerdeki pazarları gezerek uygun araç alımını ya da satımını gerçekleştirmektedirler. Yani sırf araç alımı ve satımı için farklı illere gidilmeyip tatilden dolayı orda olduğu için o pazarlara gidilmiştir. Bunun için de Samsun ikinci el oto pazarının etki sahası haritalarını oluştururken bu az sayıda da olsa kişiler etki sahasına dahil edilmedi.

Harita 6. Samsun Açık Oto Pazarı'nın Dışındaki Pazarlara Gidenler

Sonuç ve Öneriler:

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi, gelişen dünya şartları ve ulaşım koşulları araçları beşeri hayatta çok önemli yere getirmiştir. Bu gelişmeler hızlı bir şekilde araçları lüks olmaktan çıkarmış ve bir ihtiyaç haline getirmiştir. Örneğin tarımda makineleşmeyle beraber traktörün çıkması ve günlük hayatta yerini alması. Bu ihtiyaç artan nüfusla paralellik göstermiş ve sektörel bazda önemli bir yer kazanmıştır. Araçların sayıları gün geçtikçe artmaya başlamış araçlar galeri ve plazalardan çıkarak talebe bağlı olarak belli bir dönemden sonra pazarlarda yerlerini almıştır.

Oto pazarlarının günümüzde semt pazarları gibi insan hayatı üzerinde önemli etkileri olmuştur. Kentlerde kurulan oto pazarları çevrelerinde farklı çaplarda etki sahaları oluşturmaktadır. Bu sahalarda önemli bir nüfus hareketi gözlenmiştir. Gelen nüfusun çeşitli ihtiyaçlarına yönelik birçok iktisadi faaliyetler Pazar ve Pazar çevresinde oluşmaktadır. Bu faaliyetler de önemli istihdamlara katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada ülkemizdeki ikinci el oto pazarlarının dağılımları ve Samsun örneği üzerinde durulmuştur. Samsun oto pazarına gidenlerin genel özellikleri belirlenmiştir. Pazarın bölge ve Türkiye'deki etki sahası çıkarılmıştır. Hangi illerden pazara geldiği Samsun'dan hangi illere gidildiği etki sahası haritasında gösterilmiştir. Çalışmamızda tespit edemediğimiz ya da küçük çaplı oto pazarları da olabilir.

- Samsun Açık Oto Pazarının nüfus kitlesini karşılayamaması ve bakımsız bir yapıda olması en önemli sorundur.
- Oto pazarına araç almak ya da pazarı gezmek amacıyla gelenlerin araçlarını park edecek bir alanın olmaması da oto pazar alanının yeterli olmadığının göstergesidir.
- Samsun oto pazarına girişin ücretli olması ve satılan ya da alınan araçlardan komisyon alınması halkın pazar dışına araçlarını park etmesine neden olmuş bu olayda görüntü kirliliğini ve trafik sorunlarını beraberinde getirmiştir.
- Samsun açık oto pazarı da diğer pazarlarda olduğu gibi galericilerin elinde olması piyasayı istedikleri düzeyde tutmaları pazardaki alıcı ve satıcıyı rahatsız etmektedir.
- Pazardaki bu sorunları çözmek amacıyla pazar merkeze yakın galericilerin tekelinde olmayan geniş bir alanda kurulmalıdır.

- Oto pazarının üstü kapatılarak kış ve yaz aylarındaki iklim şartlarından kaynaklanan olumsuzluklar en aza indirilebilir.
- Pazarın yoğunluğunun 9:00 – 14:00 saatleri arasında olması olumsuz bir sonuçtur. Bu olumsuzluğu gidermek için pazarda çeşitli aktiveler yapılarak yoğunluğu günün tamamına yaymak gerekir.
- Yine pazar alanlarına ses sistemleri kurularak pazara giriş yapan yeni araçlar hakkında bilgi verilip halk yönlendirilebilir.
- Oto pazarı belediye tarafından kontrol edilmeli araçlar pazara giriş yapmadan önce belediyelerin belirlemiş olduğu bir serviste muayene edilip her araca ait, bakımdan geçtiğine dair kontrol kartı verilmeli kontrol kartı olmayan araçların pazara girmesi engellenmelidir. Böylece pazardaki birçok sorun en aza indirilebilir.
- Pazara giriş yapan araçlar pazardaki görevliler tarafından araçlarının cinsine göre daha önceden belirlenmiş olan alanlara yönlendirilerek pazardaki karışıklık giderilmeli ve böylece araç almak için gelen müşteriler zaman kaybı olmadan aradığı araç tipini ve modelini rahatça bulabilir.
- Samsun oto pazarı şehir içerisinde reklamı iyi yapılarak halk pazar günleri araç alım ve satımı yapmak amacıyla pazar alanına yönlendirilmelidir.
- Oto pazarlarında son yıllarda görülen açık arttırma ile araç satımı Samsun açık oto pazarlarında da uygulanmalı böylece araç alım ve satımı daha cazip hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- AYLI, S., YILDIZ, F., 2002, Elazığ'da Semt Pazarları, Fırat Üniversitesi Fen Edb. Fak. Coğrafya Bölümü, (Yayımlanmamış Lisans Tezi) Elazığ.
- BEAUJEU-GARNIER-DELOBEZ. A., (çev: A. TÜMERTEKİN E., TÜMERTEKİN) 1983 Pazarlama Coğrafyası İst. Üniv. Yayınları no:3111, İstanbul.
- DİE, 2002, Genel Nüfus Sayımı, Samsun Genel Nüfus Sayımı.
- KARABULUT, Y., 1997, Türkiye'de Demiryolu Ulaşımı, Ank.Üniv. Türkiye Coğrafyası Araş. Uygulama Merkezi Derg., S.6, syf. 163-189, Ankara.
- Karayolları Genel Müdürlüğü, 2001, Karayolları Trafik Yönetmenliği Kitapçığı, Bakım Dairesi Başkanlığı Trafik Şubesi Müdürlüğü Yayını. Ankara.
- KESKİN, A., 1975, Ulaşım ve Şehirselleşme İlişkileri Üzerine Bir Araştırma, İ.T.Ü. Mimarlık Fak., İstanbul.
- KURU, Ö., 2007, Samsun Şehrinin Nüfus Coğrafyası, Fırat Üniversitesi Fen Edb. Fak. Coğrafya Bölümü, (Yayımlanmamış Lisans Tezi) Elazığ.
- SARISAKAL, B., 2002, "Bir Kentin Tarihi", SAMSUN
- Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Eğitim Daire Başkanlığı, 2006, Geçmişten Geleceğe Samsun, SAMSUN
- SELEN, H.S.1954, "Türkiye'nin Yol Sistemi" Türk Coğrafya Dergisi S:III-IV, s:352-371 İstanbul.
- ŞİRİN, M., 2007, Türkiye'deki 2. El Açık Oto Pazarlarına 2 Örnek: Elazığ ve Malatya Fırat Üniversitesi Fen Edb. Fak. Coğrafya Bölümü, (Yayımlanmamış Lisans Tezi) Elazığ.
- ŞUR, Y., 2005, Türkiye'de Kırsal Alanda Kurulan Haftalık Pazar ve Panayırlar, Fırat Üniversitesi Fen Edb. Fak. Coğrafya Bölümü, (Yayımlanmamış Lisans Tezi) Elazığ.
- TUNÇEL, H., 2003, "Anadolu Semt Pazarları: Elazığ Örneği", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:13 S:1, s.47 – 70, Elazığ.
- TÜMERTEKİN, E., 1987, Ulaşım Coğrafyası, İ.Ü. yayınları, No, 2053, İstanbul.
- TÜİK, 2010, İstatistiklerle Türkiye, Ankara.
- YILDIZ, M., 2006, Orta Karadeniz'de Haftalık Pazarlar: Tokat Örneği Fırat Üniversitesi Fen Edb. Fak. Coğrafya Bölümü, (Yayımlanmamış Lisans Tezi), Elazığ.
- ÜÇGEN VE AYDIN OTOMOTİV, SÖZLÜ BİLGİ
- SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ , SÖZLÜ BİLGİ

İNTERNET ADRESLERİ

- <http://www.otomax.com>
- <http://www.otoalsat.com>
- <http://www.araba.com>
- <http://www.4teker.com>
- <http://www.otoariyorum.com>
- <http://www.acarlar2el.com>
- <http://www.oto-pazari.com>
- <http://www.otobeta.com>
- <http://www.aksamoto.com>
- <http://www.oper.com>
- <http://www.otobulten.com>
- <http://www.automarket.com>
- <http://www.otomobilGazetesi.com>
- <http://www.ikincielrehberi.com>
- <http://www.ototurk.com>
- <http://www.otobant.com>
- <http://www.otodefteri.com>
- <http://www.arabam.net>

Bilgi Edinme Linkleri	Tarih
iletisimofisi@yalova.bel.tr	31.12.2005
imar@mugla-bld.gov.tr	04.01.2006
bilgiislem@sirnak.pol.tr	22.06.2006
trafikdenetleme@gaziantep.pol.tr	26.06.2006
bilgiedinme@burdur.pol.tr	28.06.2006
bilgiedinme@tarsus.pol.tr	29.06.2006
bilgiedinme@mus.pol.tr	30.06.2006
bilgiedinme@koceli.pol.tr	03.07.2006
selcuk@selcuk.pol.tr	03.07.2006
bilgi@amasya.pol.tr	04.07.2006
bilgiedinme@kirklareli.pol.tr	04.07.2006
bilgiedinme@kilis.pol.tr	04.07.2006
tacettinkurt@karamanemniyet.gov.tr	05.07.2006
bilgiedinme@kirsehir.pol.tr	05.07.2006
bilgiedinme@giresun.pol.tr	05.07.2006
info@kirikkale.pol.tr	07.07.2006
bilgiedinme@diyarbakir.pol.tr	10.07.2006
bilgiedinme@mersin.pol.tr	10.07.2006
bilgiedinme@tokatemniyet.gov.tr	13.07.2006
polis@rize.pol.tr	17.07.2006
bilgiedinme@sakarya.pol.tr	26.07.2006
bilgiedinme@ordu.gov.tr	25.08.2006
bilgiedinme@bayburt.gov.tr	25.08.2006
bilgiedinme@zonguldak.gov.tr	28.08.2006
bilgiedinme@manisa.bel.tr	29.08.2006
valilik@yozgat.gov.tr	31.08.2006
beyazmasa@tekirdag.bel.tr	31.08.2006
bilgiislem@bartin.gov.tr	01.09.2006
info@afyon.bel.tr	01.09.2006
bilgiedinme@artvin.pol.tr	04.09.2006
kastamonubelediyesibasini@mynet.com	04.09.2006
basin@usak.gov.tr	06.09.2006
76basin@icisleri.gov.tr	06.09.2006

ANKET SORULARI**1) Yaşınız ve Cinsiyetiniz?**

.....

 Erkek Kadın**2) Eğitim Durumunuz?** Okuryazar İlköğretim Ortaöğretim Yüksekokul Fakülte Y. Lisans**3) Mesleğiniz?** Memur Esnaf Çiftçi Ev Hanımı Emekli İşçi Galerici Soför Öğrenci Serbest Meslek Özel Sektör**4) Samsun İkinci El Açık Oto Pazarına Geliş Nedeniniz?** Araç Almak Araç Satmak Pazarı Gezme Fiyatları Kontrol Etmek**5) Pazara Geliş Sıklığınız?** İlk Defa Arada bir Her defa**6) Araç Alış Satışı Ek İş Olarak mı yapıyorsunuz?** Evet Hayır**7) Pazara Nereden Geldiniz?**

.....

8) Samsun Açık Oto Pazarının Dışında Başka Pazarlara Gidiyor musunuz?

Evet

Hayır

Evet ise hangi oto pazarına neden gidiyorsunuz?

.....
 .....

9) Araç almak veya satmak için oto pazarlarının dışında nerelerden yararlanıyorsunuz?

.....

10) Alacağınız veya satacağınız araç çeşidi ve modeli nedir?

Otomobil

Minibüs

Otobüs

Kamyonet

Motosiklet

11) Alacağınız aracın fiyat aralığı nedir?

..... Neden; .....

12) Satacağınız aracı fiyat aralığı nedir?

..... Neden; .....

13) Araç alış nedeniniz nedir?

İlk Araç

Ek İş

Model Yükseltmek

Ticaret(Galericiler)

Çalıştığı İşe Uygun

14) Araç satış nedeniniz nedir?

Ticaret

Ek İş

Model Yükseltmek

15) Bazı firmaların (Renault, Ford, Nissan) 2. El araç pazarları hakkında neler düşünüyorsunuz?

.....
.....
.....

16) Pazar hakkında görüş ve önerileriniz nelerdir?

.....
.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

10.04.1984 yılında Elazığ'da doğmuşum. İlkokulu Gazi Osman Paşa İlkokulunda, Ortaokulu 100. Yıl Ortaokulunda okudum. Liseyi Korgeneral Hulusi Sayın Lisesinde okuduktan sonra, 2003 yılında Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünü kazandım. 2007 yılında bölümü bitirdikten sonra aynı üniversitede aynı yıl tezsiz yüksek lisansa başladım. 2009 yılında tezsiz yüksek lisansı bitirdikten sonra aynı yıl Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı Bölgesel Coğrafya'da tezli yüksek lisansa başlayıp 2011 yılında burayı da bitirdim. Şu anda Samsun'da Özel bir kurumda coğrafya öğretmeni olarak çalışmaktayım.

Mürşit ŞİRİN